

REVISTA
DE
L'ASSOCIACIÓ
DE
MAESTRES
ROSA SENSAT

in-fan-ci-a

38

educar de 0 a 6 anys

setembre - octubre 1987

EGB

editorial cruïlla

Un mètode
d'aprenentatge, fàcil i atractiu

Gripau Blau
Lecto-escritura
Un mètode nou per a una escola en renovació permanent. 6 quaderns
T. Mayor/M. Seix/A. Massip

Llengua 1-2
Llibres de llenguatge
En la més genuïna tradició de l'escola catalana
F. Garriga/M. Martorell/B. de Mas/A. Viñolas

Nins 1-2
Aprenentatge globalitzat
6 quaderns experimentats que faciliten el treball
Equip IEPS

Experiències 1-2
Iniciació cívica
Reflexió, per part del nen, sobre la pròpia identitat i l'entorn proper
M. Amat/T. Pijoan

Distribuidor exclusiu: **CESMA S.A.**
C/ Progrés 294-296 / 08912 Badalona
T. 383 10 11

ANY DE DEBAT, ANY DE...

Comença un nou curs, el setè d'**Infància**. Sempre, des d'aquesta pàgina hem comentat el variat perfil del panorama que se'ns obria, les constants i les novetats de l'un any a l'altre. Enguany, però, hi ha una fita que domina l'horitzó i que se'ns emporta, ella sola, aquest comentari...

Tenim a les mans un llibre editat pel Ministeri d'Educació i Ciència sobre un tema prou important: *Projecte per a la reforma de l'ensenyament. Educació infantil, primària, secundària i professional*. El llibre apareix després de quatre anys dedicats prioritàriament a l'experimentació a diversos nivells d'aquesta reforma i a la proposta de plans parcials; en un i altre camp, la nostra primera infància era afectada. En un i altre camp ha estat considerable l'aportació de la Conselleria d'Ensenyament, la del nostre sector i la de persones ben properes.

Certament s'ha sentit parlar molt de la reforma dels ensenyaments mitjans, del pla de formació del professorat; però no és menys cert que el Pla experimental d'Educació Infantil, ajuntant per primera vegada oficialment mestres i educadors de les velles Guarderies i Parvularis, i que el Pla Especial de Formació de Professorat, encara anomenat de Pre-escolar, que ha trasbalsat tan positivament les nostres petites escoles, són pedres fonamentals de la Reforma que es perfila.

Però és que el llibre té un subtítol més suggerent encara, i que ens interpel·la directament: *Proposta per a debat*. Alvaro Marchesi, Director General de Renovació Pedagògica al Ministeri el presentà a l'Escola d'Estiu pocs dies després que ell mateix i Ramon Juncosa, Director General d'Ordenació Educativa a la Conselleria, haguessin dedicat dues sessions a parlar de l'experiència de la reforma dels ensenyaments mitjans.

El debat és obert. Ara cal que res de la nostra experiència de tants anys, que ni un matís de les nostres opinions, ni un àpex de les nostres esperances, en quedin exclosos. L'expressió *Educació infantil*, el nostre *Educar 0-6*, a la coberta d'una proposta general i oficial de debat, ens obliga, per nosaltres, que ens hi dediquem, i per aquests menuts 0-6, que encara no poden manifestar-se, ens obliga a formular opinions i propostes, a manifestar-nos, a contrastar, a assumir i a rebutjar, a fer un seguiment milimètric del debat, a jugar-nos totalment, per tal que arribi en les millors condicions possibles, al millor port possible.

Un ample i alterós debat en l'horitzó d'aquest any. Any de debat, any de treball i d'esperança.

in-fàn-ci-a 38

Educar de 0 a 6 anys: LA PRÀCTICA D'ACOLLIR MESTRES DE PRÀCTIQUES/Roser Ros i Vilanova	4
Educar de 0 a 6 anys: S'APRÈN A POSAR ATENCIÓ/Teresa Edo, Carme Prat i M. José Rodríguez	7
Escola 0-3: TEMPS ERA TEMPS. ORIGEN I HERÈNCIA DE LES ESCOLES BRESSOL/Josep González-Agàpito	10
Escola 0-3: LLIBRETA DIARI/Pilar Garra i Aurora Ribas	12
Escola 0-3: EL NOSTRE «ESPAI», ARA/M. Muñoz, D. Giménez, i A. V.	16
Escola 3-6: EL CONCERT DE SANTA CECÍLIA/Mercè Vilar	19
Escola 3-6: LA NOSTRA CLASSE, ARA/E.P. Llibertat	22
Bones Pensades: TITELLES DE TECA	26
Infant i Societat: DEU ANYS D'ANIMACIÓ INFANTIL/Conversa amb Toni Giménez, «Marduix» i Pep & Bocoï	27
Infant i Societat: DINAR A L'ESCOLA, Patrícia Tschorne	31
Infant i Salut: RISC D'ALGUNS ANIMALS (I). Delfín González	34
Racó del Conte: LA PEPA DE DEU/M. Dolors Flamerich	38
Informacions	41
Cop d'ull a revistes	47
Biblioteca	48

Edició i Administració: A.A.P.S.A./«Associació de Mestres Rosa Sensat»/Còrsega, 271 - Telèfon 237 07 01 - 08008-Barcelona

Direcció: Irene Balaguer. Cap de Redacció: Pepa Òdena. Secretària: Mercè Marles. Consell de Redacció: Josep Bras, Mercè Comas, Teresa Folguera, Xavier Gimeno, Roser Gómez, Carme González, Pilar Gorgorio, Núria Jiménez, Teresa Majem, Montserrat Perramon, Joan Ripoll, Tina Roig, Roser Ros, Rosa M. Securun.

Projecte gràfic: Enric Satué. Fotografia coberta: Gabriel Serra. Composició: Grafitec. Fotolits: Savac. Impremta: Litoclub. Dipòsit legal: B-21091-83. ISSN 0212-4599.

Distribució: L'Arc de Berà. Subscripcions: «Associació de Mestres Rosa Sensat»/Còrsega, 271 - 08008-Barcelona.

Preu de subscripció: 2.270 ptes. l'any P.V.P.: 418 ptes. I.V.A. inclòs.

in-1

plana oberta

2-fàn

Canvi d'espai, canvi de vida

Aquest petit escrit no pretén ser un reflex detallat de les activitats que es porten a terme dins un nou espai per una Escola Bressol. Solament vol donar una visió general del canvi d'ambient que s'ha produït amb els nostres infants en passar d'uns petits locals a una gran casa.

Fins el curs passat l'escola era dividida en dos locals, l'un acollia els nens fins als dos anys i l'altre dels dos als quatre. Estaven una mica allunyats l'un de l'altre, i no era gaire possible el contacte continuat dels més grans amb els més petits, així com tampoc el d'uns educadors amb els altres.

Les reduïdes dimensions d'aquests locals no possibilitaven la distribució del material per racons. Al seu abast hi havien algunes cistelles amb joguines, però aquestes s'anaven escampant i barrejant. Els nens tenien un radi d'acció tan petit que s'interferien els uns als altres en les seves activitats, fonts de conflictes, baralles i agressions on sovint havia d'intervenir l'educador i recórrer a les petites activitats dirigides.

Totes les activitats habituals del dia es duien

a terme dins la mateixa estança: joc, àpats, descans. Aquests espais eren petits i foscos, anaven generant, mentre avançava la jornada, un ambient de neguit i malestar on eren protagonistes els xiscles i els «plors». Urgia sortir sovint a l'aire lliure. L'escola tenia un petit pati interior on diàriament els nens sortien a jugar, però a mesura que s'anaven fent grans no els era suficient. A partir dels 18 mesos, edat en què necessiten moure's i córrer molt, sortien sovint al carrer, calia viure una estona en un espai obert, passejar i córrer per un parc, empaitar coloms, enfilarse i «esbravar-se».

L'escola bressol actual és força diferent, hi ha moltes finestres i per tant «claror». L'espai interior és més ampli. A les estances hi pot haver el material adient que satisfaci les necessitats dels nens, pot estar al seu abast i pot ésser distribuït i diferenciat l'un de l'altre. També hi ha uns espais annexos a les estances per fer diferents activitats en les quals incloem el moment dels àpats o del descans segons el grup. Cada estança té sortida directa al pati, factor que facilita l'activitat a l'aire lliure i la trobada de tots els nens i educadors de l'escola.

L'ambient general que es respira actualment

és de més tranquil·litat i benestar. Els nostres infants viuen sovint a l'aire lliure, es poden moure i córrer per espais amples i oberts; la sortida, doncs, ara no és un remei per una deficiència d'espai. La podem plantejar com una activitat més que fa l'infant i que col·labora en el seu desenvolupament general.

A tots ens agrada gaudir del benestar i no sentir-nos ofegats per unes quantes parets. Sovint petits i grans necessitem sortir dels encaixonats pisos de la nostra ciutat per tal de ventilar-nos una mica.

Veritablement els petits ciutadans, que passen tantes hores fora de casa i lluny dels pares, tenen dret a gaudir d'espais amples per tal de desenvolupar-se plenament.

Cert és que no estem habituats en aquestes grans dimensions. Els nens i també els adults ens estem adaptant al nou marc d'acció, fem més passejades del compte i encara de tant en tant ens perdem. Per això es fa una mica difícil la comunicació entre els grups i d'això en som conscients, perquè voldríem anar-nos coneixent cada vegada més.

Anna Ferrer
E.B. PAU
Barcelona

plana oberta

Una nova experiència

Som quatre educadores d'escola bressol que fem jardí (3-4 anys). Dins la programació del curs fem tres reunions de nivell per als pares. Com que cada vegada la seva assistència ha anat minvant, ens vàrem trobar en la necessitat de buscar nous recursos per motivar-los.

I ens preguntàvem com ho podíem fer, com podíem engrescar-los. Després de donar-hi moltes voltes, vàrem arribar a la conclusió de fer un sopar.

Això va servir per animar-nos i preparar la reunió amb més il·lusió, gairebé estàvem segures que aquella reunió tindria més èxit que cap d'altra. A la resta de l'equip, els va semblar que podia ser una experiència molt positiva.

A continuació us exposarem el procés que vàrem seguir. Vam posar uns rètols indicadors als passadissos, on els anunciàvem que n'estàvem preparant una de bona...; d'aquest fet els pares van començar a fer entre ells els seus comentaris; que serà?, que passarà?, que ens preparen?... Al cap d'una setmana els vàrem donar unes targetes d'invitació.

Poques vegades a la llar havíem vist aquell entusiasme, fins i tot uns pares ens van contestar amb una targeta d'assistència.

Vam explicar als nens que els seus pares vindrien a sopar a l'escola, ja que ells es quedaven cada dia a dinar. Hi va haver un entusiasme col·lectiu, els nens ens deien:

—Quan vindran els pares a sopar?

—Avui al vespre i nosaltres pintarem un picarol per a cada un. El motiu del picarol és perquè, l'escola s'anomena així.

A la tarda, amb els nens, vàrem envinonar la classe on faríem el sopar, i parant les taules com ho fem cada dia per dinar i les feineres també ens ajudaren.

Al vespre, de mica en mica els pares arribaven amb cara d'expectació, molt mudats i

*Elis pares de la Berta
accepten la invitació
i vindran a sopar
amb molta satisfacció*

*Sí; el menjar els agrada
vindran una altra vegada (?)
i si no el troven ho
feran la reclamació*

FRANCESC i CARME

animats, i nosaltres els anàvem penjant el picarol que havia pintat el seu fill.

Ja estan tots asseguts a punt de començar el sopar. Abans d'arribar el carro amb el menjar, els vam fer cantar les cançons per esperar el sopar. Són les mateixes cançons que cantem amb els nens per esperar el dinar. Aquí va començar l'animació, mentre sopàvem, entre ells feien la seva gresca.

En acabar el sopar, ens tenien preparada una sorpresa que poc ens l'esperàvem. Ens van regalar una planta per a l'escola, juntament amb un escrit.

Tot seguit els vam passar i comentar unes diapositives, que havíem preparat prèviament, sobre els hàbits que treballem i també de la festa del color vermell.

Es notava participació, un ambient més relaxat, preguntaven més coses, era com si es trobessin menys cohibits. Estàvem tots junts i érem en definitiva els responsables de l'educació dels nens.

A continuació teníem preparades unes danses, i a la vegada que tots rèiem, aprenien tot allò que ballaven els seus fills.

Com a final de festa i cada vegada més animats, vam decidir acabar la vetllada a una discoteca de la ciutat, gràcies a unes invitacions que ens facilitaren uns pares.

Encara avui, després d'un temps, quan ens mirem les fotografies tant nosaltres com ells, recordem amb il·lusió aquell dia, que va servir per apropar-nos i animar-nos en aquesta tasca educativa.

Valorem aquesta experiència com a molt positiva, tant per la qüestió educativa com social, ja que pares i mestres estàvem units per un mateix fi.

**Grup d'educadores de jardí
Llar d'infants Picarol. Manresa.
Esther Tomas
Nuri Perramon
Montse Pérez
Montse Castells**

LA PRÀCTICA D'ACOLLIR MESTRES DE PRÀCTIQUES

ROSER ROS I VILANOVA

La pràctica d'acollir mestres de pràctiques no pot esdevenir mai una rutina. Ans al contrari, cada cop que en rebem un, de mestre, una sèrie de factors fan que la seva acollida sigui única i específica.

Per començar:

—Quí és en realitat aquest mestre novell que ve a torbar la pau de la nostra classe niu de les nostres aspiracions pedagògiques? —I malgrat la rapidesa d'aquesta pregunta sabem que captar-lo i entendre'l serà una feina llarga, que demanarà, potser, tots els dies que ens veurem i treballarem junts.

—D'ell ens interessen tant els estudis que realitza a l'Escola Normal com totes les activitats que fa i que afecten directament la seva —futura o ja començada— vida professional (pot ser un amant de la pintura o un bon esportista o un gran coneixedor de la música moderna o un bon afeccionat a la fotografia o un perdut per la informàtica...).

—Però també ens interessa saber les relacions que té amb el món del nen perquè no ignorem que totes les situacions de contacte amb el món infantil, ja siguin tan poc escolars com les colònies d'estiu, els esplais, els cançons... com les que proporciona el marc de l'escola, contribueixen enormement a enriquir la bossa de recursos que sens falta ha de tenir tot mestre que es preï de ser-ho.

—I —continuem preguntant-nos, xafarders impenitents esbossant una rialleta burleta— què en sap de l'escola en general? Hi ha posat els peus en alguna altra ocasió? Ha fet ja altres períodes de pràctiques? Ha assumit al-

4-a

gun cop el paper del «suplent del mestre»?... —Ben segur que tota aquesta experiència anterior és important per a tot nou futur mestre, ens diem nosaltres. Però també és veritat que algun dia ha de ser el primer, per tant, algun cop ens tocarà de guiar els passos— insegurs i plens d'angoixa— d'un mestre pota-tendra pels laberíntics camins de l'escola.

—Però —insistim, incansables— què sap ell de les característiques psicològiques dels nens? Les ha estudiades a la Normal o, tal vegada, les ha pogudes corroborar o conèixer a partir de la seva pròpia experiència?... I, en concret, dels nens de la classe on ha anat a parar, en coneix alguna cosa? Dic expressament «on ha anat a parar» perquè sovint a les classes dels petits hi aterren mestres, novells ells, que no tenen cap intenció de dedicar-se a aquestes edats; per a alguns, aquest pas pel parvulari és una prova que cal prendre esportivament tot llaçant un «m'ha agradat molt de conèixer-ho però ara tinc més clar que mai que jo, amb els petits, mai.» D'altres —la meitat potser?— passen la prova entusiasmats perquè, o bé ja ho tenien prou clar, o bé han descobert la seva vertadera vocació: ser mestres dels petits.

I, mentre intentem copsar totes aquestes coses del mestre que tenim davant però, alhora, molt ficat a la classe— aquestes són coses que no es copen amb una simple conversa, per a la qual moltes vegades no tenim ni temps; més aviat serà un gest o la reacció davant d'una acció concreta o a partir d'un comentari espontani allò que ens dirà més coses— mentre intentem, doncs, copsar totes aquestes coses, ens anem demanant ja què li cal aprendre al nostre nou company durant el temps d'estada a l'escola, que no podem badar, que és tard i vol ploure. Per exemple:

Tot fent la classe, cal ajudar el mestre novell a saber portar el grup de nens —el domini del grup, en diem, allò que, a nosaltres, mestres fets i drets, recordeu?, ens va costar Déu i ajut i, encara, a cops...—, cal que aprengui a tractar un grup més reduït de nens—, i també, que tasti la situació del tracte individual —que cada nen és un món i, a cops, ni nosaltres estem contents del tracte que vam donar ahir a la tarda a aquell nen, i, si fóssim a fer, si poguéssim tornar enrera...—; situacions com el ritual de l'acolliment diari i la seva importància, que condiciona, a cops, la bona marxa de les feines al llarg del dia; la durada de les estones de treball, la distribució de l'horari; els ritmes de treball/joc (o com compaginar concentració i altres feines més relaxants); tipus d'exigència adequada a cada edat; quin lloc donem a l'autonomia del nen i com exercim el nostre paper d'adults dins d'un grup de nens; com resolem el tema de l'adequació de la programació a l'escola concreta on ens trobem; com és la nostra relació amb els pares i com donem cabuda al necessari diàleg entre ells i nosaltres... —que també a ells, com als nens, hem d'aprendre a tractar-los en gran grup (en les reunions generals de classe) i individualment (en les entrevistes a porta tancada on tantes coses entenem de la seva conducta i de la del seu fill...).

I tot això, és clar, no serveix si només ho expliquem com aquell qui té una conversa de cafè amb un amic de tota la vida —que fàcil que fóra, parlar d'aquestes coses si això no ens obligués a fer-les, a més a més d'explicar-les!

Espai per a una creativitat sense límit

6-fàn

**Ceres, Pintures de dit, Tempera,
Gouache, Barnís fixador,
Pasta Blanca per enganxar.
AL SERVEI DE L'ENSENYAMENT**

MANLEY®

Oh! Però la cosa no s'acaba aquí ni de bon tros. Que no podem caure en el parany —nosaltres no, si us plau— de creure i fer creure que fent la classe ben feta ja som al cap del carrer... Hi ha també els aspectes més generals de l'escola: les reunions del cicle, els claustres, la coordinació amb les altres classes, els departaments, els òrgans de gestió...

Acomplir tot el munt de feines que implica l'acolliment d'un mestre de pràctiques, vol dir feina, molta feina, a més de la que ja tenim i fem per obligació i per devoció (no ens enganyem...).

Caldrà que el nostre nou mestre se senti al més ben acollit possible, pensem que el seu primer contacte amb la nostra escola li és cabdal tant per a la bona marxa dels dies que ha de passar amb nosaltres, com per a la col·locació d'aquesta primera pedra que estem contribuint a posar per a aquest ofici que voldrà exercir més endavant i per al qual es prepara ara.

Si l'escola disposa d'un mestre tutor de pràctiques, serà feina d'ell fer que aquesta primera acollida sigui al més càlida possible, i tot fent-la, serà l'escola que parlarà per boca d'ell, serà una bona manera de demostrar-li que és ben acceptat per tothom i que hom li obre les portes per tal de mostrar-li tot allò que li pugui ser útil: el que és bo per tal que ho utilitzi de la millor manera; allò que no ho és tant, que li serveixi per tal de no topiar amb la mateixa pedra. Al llarg d'aquesta primera trobada es poden plantejar temes com són la petita o gran història de l'escola, la del barri del qual forma part, organització del potencial humà i del material, característiques dels nens i nenes de l'escola... Després, els contactes periòdics ens permetran fer el seguiment de les dificultats, suggeriments i preguntes que aniran sorgint.

Per tot final em quedaria afegir només una qüestió força important, al meu entendre:

—Sigui qui sigui el qui s'encarregui de guiar els passos del o dels mestres novells que passaran per l'escola al llarg del curs, tutor de pràctiques, coordinador, mestre de la classe, etc., cal que tinguem ben present que tota la feina d'orientació que podrem fer amb els aprenents de mestre ha de girar a l'entorn de tres punts, la reflexió dels quals no és només feina dels «aprenents» sinó de tots els qui, amb més o menys anys de dedicació a l'escola, hi desenvolupem totes aquelles tasques que li són necessàries:

1. Què vol dir fer de mestre.
2. Què vol dir fer escola.
3. Què vol dir sentir-se membre actiu d'un equip.

Si el nostre mestre en qüestió s'ha plantejat aquestes preguntes al llarg del període de pràctiques, si per a nosaltres, mestres fets i drets, aquesta ocasió també ens ha permès de plantejar-nos la feina quotidiana, podem estar contents ja que la pràctica d'acollir mestres de pràctiques no haurà estat ni una rutina ni una tasca gratuïta.

R.R.V.

En aquest article hem volgut oferir alguns elements de reflexió per analitzar les dificultats d'atenció que, molt sovint, es donen en un nen o en un grup-classe. Creiem que el coneixement de les característiques del nen i del seu procés de desenvolupament, i l'anàlisi de la quantitat, qualitat i forma de transmissió dels estímuls, són aspectes imprescindibles a l'hora d'abordar aquesta problemàtica i valorar si les actuacions dels adults s'adeqüen als interessos, necessitats i capacitats dels nens

S'APRÈN A POSAR ATENCIÓ

TERESA EDO. CARME PRAT. M. JOSÉ RODRÍGUEZ

Què vol dir un mestre quan diu que un nen és «dispers»?

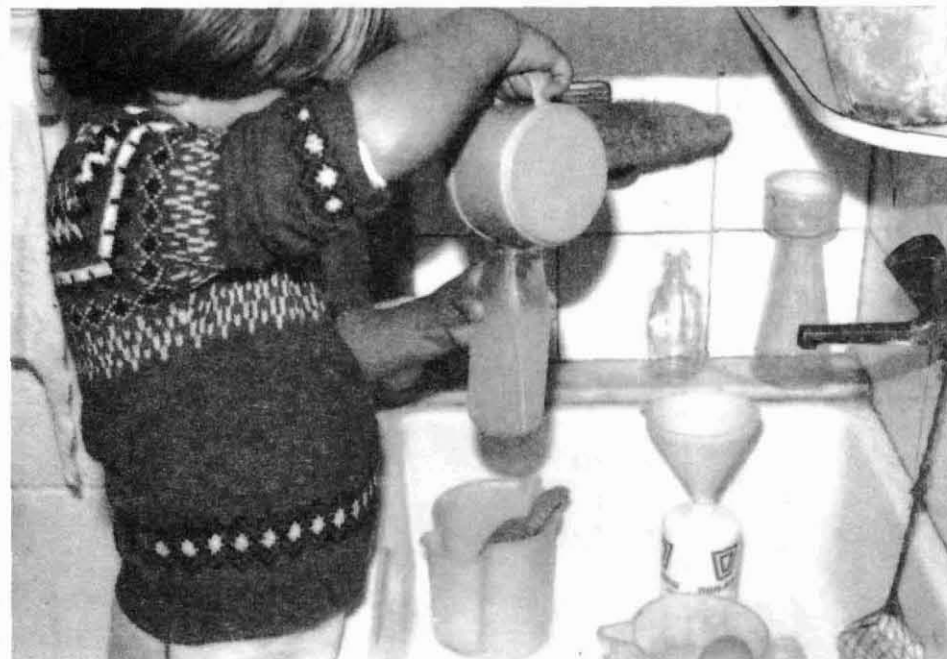
Pot voler dir que no li interessa res, que no es concentra, que no escolta, que no fa el que li toca i quan li toca, etc.

En tots els casos, el resultat pot ser el mateix o similar: el nen troba dificultats per seguir els ritmes dels aprenentatges. Les causes que provoquen aquesta dispersió poden ser ben diferents i, en conseqüència, hi ha el perill de quedar-se amb l'etiqueta, sense analitzar tots els factors que entren en joc quan parlem de la dispersió. Podríem definir-la com la incapacitat de mantenir l'atenció en una situació, activitat o objecte determinat.

Tots els processos mentals o activitats intel·lectuals impliquen posar en funcionament unes certes funcions psicològiques (memòria, atenció, percepció...), de gran importància per assimilar els aprenentatges que es demanen als nens.

No podem entrar en aquest article en l'explicació de totes i cada una d'aquestes funcions. Per això analitzarem només *l'atenció*, ja que és una de les bases fonamentals del desenvolupament intel·lectual, i les seves alteracions preocupen el mestre, tant a nivell individual com a nivell de grup-classe.

Podem diferenciar dues classes d'atenció: la primària, que és espontània, automàtica, instintiva..., i la secundària, que és activa o voluntària. En aquesta

PARAULES

Aquest mètode és bàsicament global, aprofitant les onomatopeies i els avantatges que ofereix la graduació de dificultats del sistema sil·làbic. El mètode és concebut per a treballar simultàniament el so, la lectura i l'escriptura, car si li manqués aquesta última, podria esdevenir que el nen, necessitat de fixació, memoritzés les paraules sense arribar a assolir-les.

PRE-LECTURA

2 quaderns de 32 pàgines amb exercicis per a treballar la mecànica de la lectura d'una manera globalitzada.

PRE-PARAULES

5 quaderns d'exercicis grafomotors graduats per a treballar la direccionalitat, lateralitat, sentit rítmic, seguretat en el traç i situació espacial.

ESCRITURA

7 quaderns de 32 pàgines del núm. 0 al 6.

CARTILLA

3 cartilles, la 1a, part de 20 pàgines, la 2a i 3a, de 32 pàgines.

ELS CONTES DE LES LLETRES

Lletres publicades: a, é, è, i, ó, ò, u, c, d, f, g, l, m, n, ny, p, r, s, t, v.

RETALLAR

Un retallable per a cada setmana del curs escolar.

- n.º 1 Pre-escolar 1.º (4 a 5 anys)
- n.º 2 Cicle Inicial 1.º (5 a 6 anys)
- n.º 3 Cicle Inicial 2.º (6 a 7 anys)
- n.º 4 Cicle Inicial 3.º (7 a 8 anys)

EDITORIAL
MIQUEL A. SALVATELLA S.A.
C/ SANT DOMÈNEC 5 BARCELONA 08002

segona el nen comença un *procés de selecció* en funció dels seus propis interessos, que respondran al seu moment evolutiu i als estímuls externs. En aquest procés de selecció tenen un paper molt important aspectes com l'estabilitat, entesa com la concentració constant en un objecte, i la voluntarietat, que s'entén com la capacitat de voler posar atenció.

En un nen petit que es troba en l'etapa de desenvolupament de tots els seus processos, aquest aspecte d'estabilitat s'està construint i, per tant, la seva atenció ha de ser forçosament inestable.

Dos factors condicionen la capacitat d'atenció, d'una banda l'amplitud de la percepció que tingui el nen del seu camp d'observació i, d'una altra, el temps que es capaç de mantenir l'atenció en un objecte o activitat determinats.

L'amplitud de percepció en aquesta etapa està limitada per la incapacitat del nen per repartir la seva atenció entre diversos objectes, activitats o situacions. El temps d'atenció es reduït i fluctuant.

En el segon aspecte, que anomenem *voluntarietat*, és evident que també intervenen factors de temps, percepció de l'espai, etc., però creiem que aquest voler posar atenció està en relació molt directa amb la quantitat i qualitat dels estímuls externs que rep el nen i, evidentment, amb els seus propis interessos.

Es fa palès l'augment considerable del nombre d'estímuls a què el nen actual està sotmès, degut, principalment, als avenços tècnics i socials que s'estan produint en la nostra societat. Tanmateix, però, aquesta quantitat no sempre pot esdevenir positiva si no es contempla la qualitat d'aquests estímuls, és a dir, que siguin adequats a les necessitats, interessos i característiques dels nens.

Els interessos del nen vindran determinats, bàsicament, per les peculiaritats pròpies que el defineixen com a individu i, alhora, per l'ambient familiar, cultural i social que l'envolta.

Els adults, pares o mestres, tenen expectatives respecte de la capacitat d'atenció que ha de tenir el nen. El primer interrogant que se'ns planteja és: aquestes expectatives s'ajusten al ritme evolutiu del nen? Pensem que sovint existeix un desacord que pot venir donat tant per un cert desconeixement de les característiques del nen d'aquesta edat, com per la forma en què els estímuls li són transmesos.

És evident la necessitat de tenir un coneixement del procés evolutiu del nen i saber captar per quin moment està passant. Al mateix temps, però, és molt important de saber quins elements intervenen en la forma de transmissió dels estímuls, perquè és justament aquí on l'adult podrà analitzar i modificar les seves intervencions.

En la família són els elements afectius els qui, fonamentalment, reforçaran la captació d'estímuls per part del nen i, en conseqüència, l'ajudaran a anar-los definint.

A l'escola, els elements que es posen en joc en la transmissió d'estímul van relacionats, principalment, amb el procés d'aprenentatge. Són molts els factors que intervenen en aquest procés (de tipus estructural, organitzatiu...), però creiem que és el mètode d'ensenyança el que té més pes.

Tots els mètodes d'aprenentatge mobilitzen funcions psicològiques (memòria, atenció, percepció). Ara bé, cada mètode exigeix una determinada activitat per part del nen i serà, precisament, el tipus d'activitat que es duï a terme la que mobilitzarà, prioritàriament, una o altra funció, o una mateixa funció de formes diferents.

En els mètodes de línia tradicional (transmissió bàsicament oral) l'atenció del nen haurà de ser màxima perquè, per una banda haurà de seguir les explicacions del mestre i, per l'altra, haurà d'anar connectant la informació que li arriba amb la que ja té. L'eficàcia del mètode exigeix del nen una atenció sostinguda i al ritme que el mestre marqui. En aquest cas, la distracció comportarà per al nen un «perdre el fil», i difícilment podrà retrobar-lo encara que torni a centrar l'atenció. I això, de vegades, pot suposar que el nen no assolix els objectius proposats pel mestre.

En els mètodes de línia activa (basats en l'experimentació) l'atenció es concentra en el que el nen vol fer, fa o vol escoltar, en funció dels seus propis interessos, necessitats i capacitats. Òbviament, l'atenció, en aquest cas, no haurà de ser sostinguda i el nen es podrà distreure en un moment donat sense que això li impedeixi arribar als objectius plantejats.

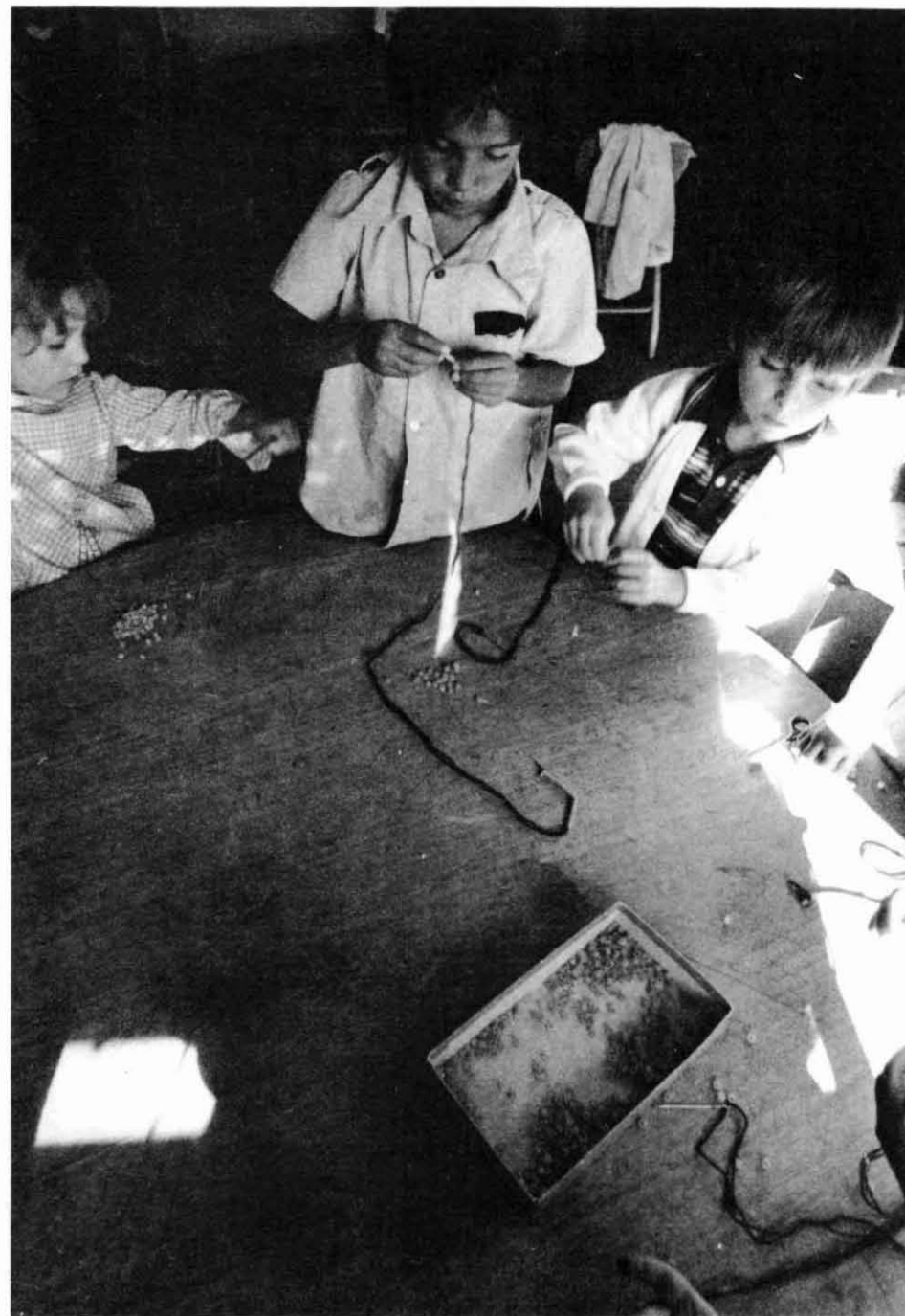
Hem volgut fer referència a dos mètodes d'aprenentatge que impliquen activitats diferents per part del nen, per veure com una mateixa funció es mobilitza de forma diferenciada. Creiem que aquest fet és important a l'hora de plantejar solucions per resoldre la problemàtica de la «dispersió».

T.E. - C.P. - M.J.R.

IME. Cornellà de Llobregat

Bibliografia

PRAT, C.; MARTÍ-SENSAT, R., *La utilització del coneixement en el procés d'ensenyança-aprenentatge*. Tesis de Llicenciatura. Barcelona, juny 1984.
COSTE J.C., *Las 50 palabras claves de la psicomotricidad*. Barcelona. Médica y Técnica. S.A., 1979.

I. S. E. P.

I N S T I T U T O
S U P E R I O R
E S T U D I O S
P S I C O L O G I C O S

DEPARTAMENT
DE FORMACIÓ
CONTINUADA

- **EDUCACIÓ ESPECIAL**

Duració: 1 any acadèmic
Convocatòria: 3è. any

- **DROGOTERAPEUTAS**

Duració: 1 any acadèmic
Convocatòria: 2on. any

- **PSICOMOTRICITAT**

Duració: 1 any acadèmic
Convocatòria: 2on. any

- **LOGOPEDIA**

Duració: 2 anys acadèmics
Convocatòria: 5è. any

Aquest curs té el Privilegi d'Oficialitat de la Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat.

Per mestres, pedagogs i psicòlegs o estudiants d'últims anys d'aquestes carreres.

Informació: **I.S.E.P.**

C/. Balmes, 32, pral. 2a.

Tel. 318 56 70/08007 Barcelona

escola 0-3

TEMPS ERA TEMPS...

ORIGEN I HERÈNCIA DE LES ESCOLES BRESSOL

El naixement de les escoles bressol, al nostre país, està lligat íntimament al procés d'industrialització. La revolució industrial féu entrar en crisi profunda la família com a nucli bàsic social. En efecte, la família tal com era entesa a occident era una institució que es recolzava en un model social rural, o si es vol, al modus de producció vigent fins a la industrialització iniciada en declinar el segle XVIII i que culmina en la revolució industrial paral·lela a l'ascensió de la burgesia com a classe hegemònica durant el segle XIX.

La desfeta de la família tradicional tindrà gréus repercussions per a la infància, especialment en els nuclis industrials i, en general, a totes les zones urbanes. L'entrada de la dona a la fàbrica com a mà d'obra barata privarà als infants de la mare, que socialment tenia encomanada la cura dels nens petits. Aquest subvertiment de la situació comportarà la necessitat d'organitzar recursos socials per a atendre la primera infància. Però l'escola-institució mai no havia contemplat l'educació dels més petits com a competència seva. Tant és així que les primeres institucions dedicades a aquella prengueren un caràcter assistencial i benèfic. El mateix nom de «guarderies» que encara perviu per a designar-les mostra ben palpablement l'origen i el naixement d'aquestes institucions.

La pedagogia liberal s'orientà a crear *Cases-bressol* per als nadons i *Asils* per als pàrvuls, en un intent d'apaivagar la situació concreta més que no pas de denúncia de l'explotació descontrolada dels obrers que portava a l'abandó i manca d'educació dels infants petits.

Al nostre país un dels més interessants promotors d'aquestes institucions fou Pere Felip Monlau, psiquiatre, pedagog, higienista i liberal progressista. Monlau fou catedràtic de les universitats de Barcelona i Madrid, director del diari «El Constitucional» i aferrissat defensor de l'aterrament de les muralles de Barcelona, que eren tot un símbol per al revolucionarisme liberal. Sofrí deportació i exili (1837), durant el qual entrà en contacte amb les realitzacions educatives franceses.

Fruit d'aquesta experiència és la seva proposta de 1840 de crear «cases-bressol» per a fills d'obreres pobres, on seran admesos des de pocs dies després del naixement fins als dos anys. L'horari es vol que coincideixi amb la jornada laboral de l'època: de les 5 del matí a les 8 del vespre. Les mares podran visitar els seus fills tantes vegades com vulguin, i aniran a donar-los de mamar quan els toqui. Cal tenir en compte que els nens no eren desmats fins els dos o tres anys per tal de retardar el més possible el pes oneros que per a una família obrera representava alimentar un fill més.

Planteja Pere Felip Monlau que sols siguin admesos els fills de mares pobres, que justifiquin que treballen fora de casa, que tinguin bona conducta i que

hagin vacunat el seu fill. Malgrat el seu caràcter benèfic, com a bon liberal planteja que és bo que la mare pagui quelcom (de 10 a 20 cèntims) pel servei.

Seguint els models francesos recomana que aquestes institucions han de tenir una o dues sales amb dues rengles de bressols, una sala per a jocs, una galeria coberta i si és possible un jardí o pati espaiós. També ha de comprendre una petita cuina i una habitació per a la roba. Al front de l'establiment es proposa posar-hi monges de la caritat o dames filantròpiques ajudades per «bressoleres» a sou.

El progressisme de Monlau es reflecteix en les recomanacions higièniques, d'atenció a les necessitats de l'infant tant pel que fa a les fisiològiques com a les afectives i la voluntat que l'ambient de les cases-bressol sigui el més aproximat al d'una llar. Fa seva l'orientació marcada per Fröbel de valorar el joc com a element de desenvolupament de l'infant i fa veure que les mainaderes han de ser escollides amb la mateixa atenció i compte que, a l'època, s'escollien les dides.

No cal que advertim al lector d'aquesta petita notícia com continuen pesant sobre l'actualitat aquests orígens. Malgrat els progressos en el coneixement de l'infant, tot i que som conscients de l'altíssima valor educativa d'aquests primers anys de vida que corresponen a l'escola bressol, prou confirmada per la psicologia, no s'ha operat una evolució paral·lela pel que fa a la mentalitat social en aquest camp. Fora dels nuclis més sensibilitzats hom continua contemplant l'escola bressol com una tasca més assistencial que educativa. Sigui dit de passada que l'assistència social és el modern concepte de l'antiga beneficència i filantropia.

L'administració pública catalana, per no anar més lluny, continua essent un símptoma de la pervivència d'aquesta mentalitat inscrivint les competències sobre les escoles bressol al Departament de Sanitat i Assistència Social. És clar que tota idea també mostra aspectes econòmics que empara i justifica, com és ara mantenir una franja important del sistema educatiu a baixos costos, despreocupar-se de la formació dels educadors. Tots sabem que la major preparació porta aparellada una major retribució. Es podrien citar uns quans símptomes més.

El dia en què es trenquin aquests orígens i s'incorpori l'educació dels més menuts al sistema educatiu ordinari haurem donat un pas determinant.

JOSEP GONZÁLEZ-AGÀPITO

La relació pares-educadors és una eina indispensable per a l'educació dels infants, sobretot dels més petits. En els primers anys de vida no es concep un contacte extrafamiliar amb el nen si no hi ha contacte continuat i coordinat entre les persones que tenen cura d'ell, a casa i a fora, altrament el tracte no pot ser d'educació sinó de «guarda i custòdia».

El nostre objectiu a l'escola és precisament educar.

La relació personal amb presència física d'uns i altres, pares i educadors, davant l'infant, és insubstituïble i necessària. Hi ha, no obstant això, altres canals de relació que complementen aquesta relació personal directa i oral dels adults que tenen cura de l'infant, un d'ells és la *informació escrita* que acostumen a donar els educadors de l'escola bressol als pares dels nens més petits.

Diverses modalitats d'informació escrita s'utilitzen a les escoles bressol, el *full informatiu diari* que es dona als pares quan recullen el nen, la informació escrita de cada nen o del grup en general, o totes dues, que es posa a la *cartellera* d'informacions i que els pares llegeixen quan arriben a l'escola per recollir el nen, etc. Les autores de l'article ens presenten i analitzen una d'aquestes modalitats: la **LLIBRETA, on diàriament escriuen, pares i educadors, les incidències, eventualitats, comentaris, que fan referència al nen durant aquell dia. La llibreta va i ve cada dia de casa a l'escola i de l'escola a casa amb el nen, és individual i personal per a cada infant, i tant el contingut d'allò que s'hi escriu com la forma de fer-ho constitueixen un estímul per al diàleg, la conversa personal entre pares i educadors sobre el nen, els seus progressos i costums, els seus entrebancs i les seves possibilitats, les seves alegries i les seves penes. Esdevé un altre instrument per conèixer millor el nen.**

LLIBRETA-DIARI

PILAR GARRA. AURORA RIBAS

La llibreta-diari és una eina indispensable a l'Escola Bressol, sobretot en les primeres edats i insubstituïble en l'època d'adaptació del nen.

L'educador/a cada dia hi anota tots els aspectes tant físics com psicològics de l'infant i hi queda reflectit com ha estat el nen a l'escola. Aquesta informació és de gran servei per tal d'establir unes pautes d'alimentació, son, higiene, vigília... que faran que el nen segueixi uns ritmes que li donaran benestar i seguretat. També serviran per a tranquil·litzar els pares i orientar els educadors.

Els pares s'emporten cada dia la llibreta a casa i l'endemà la retornen amb anotacions relacionades amb el comportament, activitats o altres aspectes de l'infant a casa.

Una mostra d'un full diari de la llibreta podria ser:

A) Nom		
Data, Horari: Entrada		
Sortida		
B) Aspectes físics		
Alimentació:	esmorzar, (si ha menjat molt o dinar poc i què ha menjat) berenar	
Descans	(si ha dormit molt o poc o bé, hores que ha dormit)	
Deposicions	(quantes i com les ha fet)	
Malalties	(si ha tingut febre, i medicaments que se li han donat)	
C) OBSERVACIONS EDUCADORS	(explicació sobre les activitats i comportament, relacions, etc. de l'infant)	
D) OBSERVACIONS DELS PARES	(anotacions dels pares)	

Altres suggeriments serien que cada llibreta tingués una identificació personal, que pot ser un petit dibuix, com un cromó, una imatge... que li poden posar els pares o l'escola.

Per què serveix

La llibreta serveix, sobretot, per a mantenir un diàleg amb els pares sobre el nen, i per preguntar i traspasar informacions o demandes. També.

- Com a material d'observació de cara als educadors (l'obligació, a vegades feixuga, d'escriure-la fa que serveixi per observar i reflexionar sobre cada nen diàriament).
- Per seguir l'evolució física, psíquica, així com també el seu estat anímic, ja que tots els aspectes i anotacions que s'hi fan ho expliquen.
- Per donar una visió de les activitats i de les relacions del nen amb els companys, amb l'adult i amb el grup en general.
- Per traspasar criteris pedagògics.
- Com a record vivencial de tots els fets que passen en aquests moments, per als pares i sobretot per al nen, que en fer-se gran ben segur podrà recrear-se en la seva lectura, la qual l'ajudarà a conèixer-se ja que és una part important de la meua història.

Es convenient de fer adonar als pares del valor de la llibreta i demanar que ells també facin la seva aportació diària, ja que hi quedaran recollides dades importants en l'aspecte afectiu i cronològic.

Què fem de les dades

Es pot fer un resum mensual o trimestral, o bé traspasar-les en fitxes individuals evolutives.

En llegir les llibretes és pòt veure globalment, l'evolució del nen, els aspectes menys desenvolupats, els menys treballats, possibles anomalies i, sobretot en el primer trimestre del curs, el procés d'adaptació. També retrocessos, els avenços importants... Tot aquest material ens servirà quan parlem amb els pares i també per fer les valoracions de final de curs.

A quines edats es convenient fer llibreta

Les edats en què ens és indispensable són, a lactants, caminants i mitjans, o sia fins a l'any i mig-dos anys. Això no vol dir que no sigui important en les altres edats, sinó que fer-les representa dedicar-hi un temps del qual moltes vegades no disposem.

I per al nen, què representa

Ell sap que es seva, la coneix, sap que allí s'expliquen coses d'ell, del que va fer ahir a casa, del que ha fet avui a l'escola. L'educadora els ex-

plica, els pregunta... «Així que el diumenge vas anar a la muntanya..., vas veure ovelles...» I a vegades el nen també «Hi escriu»

Al final del curs es pot enquadernar de forma senzilla, afegir-hi alguna fotografia i emportar-se-la a casa com a record de tot el que va passar aquell curs.

Què hi escriuen els pares

De les dades que hem extret de llibretes, veiem que s'hi anoten diferents aspectes:

FÍSICS,	com menja i què menja, com dorm, horaris, malalties, medicaments, deposicions,...
ALIMENTACIÓ,	menús que pren a casa, preferències,...
PEDIATRE,	visites, pes, creixement, vacunes, canvis d'alimentació,....
HÀBITS,	com van els hàbits a casa i evolució,...
ACTIVITATS,	a casa, al carrer, cap de setmana, amb els avis i amb els amics,...
PREFERÈNCIES,	d'objectes, persones, espais,...
JOGUINES,	que li compren
JOCS MOTRIUS,	caminar, passejar, ballar, obrir i tancar armaris, pujar i baixar graons
LLENGUATGE,	cançons que li canten, contes, frases que li diuen, llenguatges del nen

«Ahir a la tarda vàrem anar al pediatre, va trobar la Clara molt bé, només amb una mica de mocs. Diu que ja li podem donar postres tant en el dinar com en el sopar. Al vespre la vàrem posar a dormir sense gronxar-la i com que plorava li vàrem deixar un ós i s'hi va posar a jugar fins que es va adormir»

«Avui hem anat convidats a berenar, i en Joan s'ha portat com un home, ha estat tan maco i divertit que em queia la baba, tothom s'ha quedat convençut que és molt bon minyó i que sóc una exagerada quan explico les seves entremeliadures.»

«Està contentíssim amb l'ocellet de la llibreta, se'l mira i el toca i m'explica coses...»

«Dels molts regals que va rebre el que més li ha cridat l'atenció és un elefant «corre-pasillo» i amb ell camina. Des de fa dos dies també ha après a aguantar-se solà sense cap suport, ha donat un parell de passos però es posa tan nerviosa que al final cau a terra».

Què hi escriuen els educadors

Aspectes físics: com menja, com dorm, deposicions, salut, estat general

—Accions i activitats que fa el nen

—Preferències d'objectes, nens, adults

—Comportament: actiu, inhibit, afectiu, agressiu

—Estat d'ànim i temperamental, alegre, trist, carinyós, enfadat, obert...

—Relacions i afectivitat amb els companys, adults, grup

—Activitats i relacions de grup

—Noves adquisicions, llenguatge, motricitat, hàbits...

—Control d'esfínters

—Festes i aniversaris

—Activitats i criteris pedagògics.

«Aquest matí hem jugat amb papers de colors; després de dinar el Joan ha bufat les espelmes i li hem cantat «que siguis molt feliç», la corona no li ha pas fet gaire gràcia. El pastís estava molt i molt bo!»

«Tot el dia que està fent els seus «pinitos» caminant. Es deixa i va caminant cap a un objectiu concret. Fa quatre o cinc passes i s'asseu... Molt bé, ja es pot dir que camina! Ell està content, es baralla amb l'Alan i tan aviat riuen, xisclen com ploren perquè es disputen les joguines.»

«Avui la Clara s'ha fet la primera banyera per la seva dèria a posar-se dreta. Fa grans esforços fins que ho aconsegueix. Primer rastreja fins arribar al lloc on poder-se agafar i després per aixecar-se s'esforça tant com pot, tant que li queden els genolls i les mans vermelles. És molt tenaç, no para fins que ho aconsegueix. A vegades, com avui, cau però moltes altres ho aconsegueix i llavors pica de mans, i diu «ma, ma, ma» i ens fa riure a tots»

«S'ha menjat bastant bé la sopa amb «maravilla» i els bocins de peix també... Ja és una doneta.»

P.G.-A.R.

ci-15

EL NOSTRE «ESPAI» ARA

MATI MUÑOZ. DÈLIA GIMÉNEZ. ASUN VILARASAU.

L'espai físic del qual disposem per a la nostra classe és de 46 m². El nostre grup està format per:

- 15 nens (d'edats d'1 a 2 anys)
- Dues educadores,

Entre els 15 nens n'hi ha quatre que ja havien assistit durant el passat any a la nostra escola amb una de les dues educadores que actualment tenen.

Les activitats que es realitzen es basen sempre en la realitat quotidiana del nen (a les fotografies podem veure una experiència amb la neu i amb pollets).

A la classe els nens també dinen i fan la migdiada.

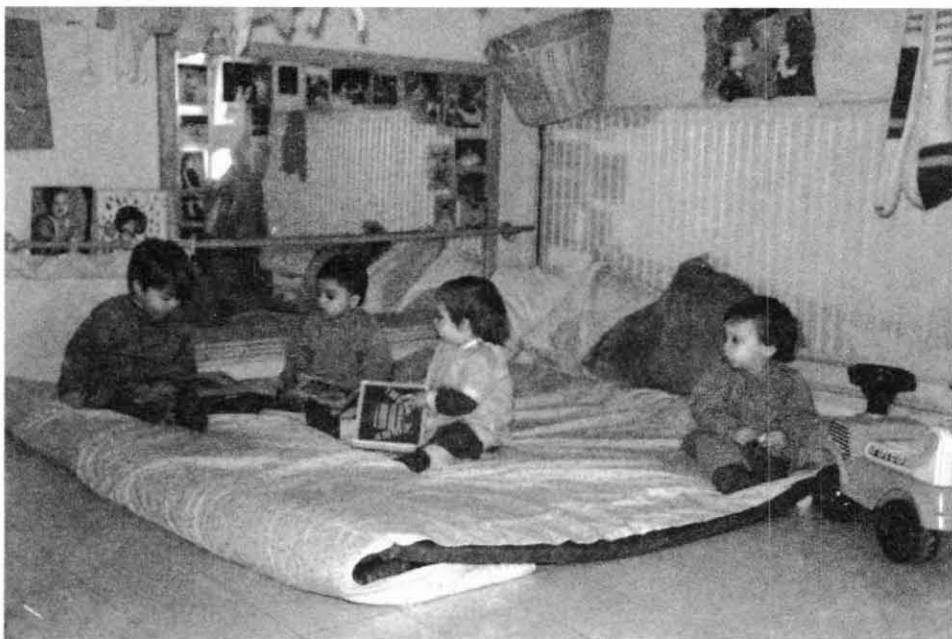
Distribució de l'espai

Tenim distribuït l'espai per racons de joc:

Racó de les disfresses: on es troba un cabàs ple de roba de tota mena (jerseis, gorros, abrics...).

Racó del mirall i racó dels contes: al costat de les disfresses podem trobar un gran mirall al voltant del qual hi ha les fotografies dels nens.

A la classe hi ha també un matalasset gran amb coixins que despleguem per a alguna activitat sedentària, com per exemple mirar i escoltar contes; alguns d'aquests contes estan a l'abast dels nens en unes bosses de roba al costat d'aquest matalasset.

Racó dels cotxes: un moble on els nens poden trobar els cotxes i objectes grans per arrossegar; aquest es pot girar sempre que els nens ho demanin o faci dies que no ha estat utilitzat; els cotxes petits estan recollits en una bossa al costat d'aquest petit armari.

Racó de joc simbòlic: aquest racó, el limiten un moble de dimensions 1,40 m de llarg per 70 cm d'alt, i dins del qual hi ha les nines; l'altre moble té 43 cm per 1,20 m de llargada, i es tracta de la cuina on trobem tota una sèrie d'objectes apropiats per a aquest joc (pots, culleres...); al mig d'aquests dos mobles hi ha una taula i dues cadires de vimet; les pintes i pots de colònia buits estan penjats en una cistella formant part d'aquest mateix racó.

A més d'aquests «apartats» la nostra classe disposa de *mobiliari destinat a treballar la motricitat*, que es troba intercalat entre els racons de joc. Els mobles són:

- Moble de fusta: es pot transformar en petita escala, en una barca o bé en un banc.
- Cabàs de les pilotes: que es troba penjat tot simulant una cistella.
- Petita rampa.

Hi ha també «**el racó de la mestra**» format per una taula i cadira i on trobem *la pissarra* i un panel gran on se sol enganxar l'últim treball col·lectiu que es fa.

A les parets hi ha diferents *prestatges* destinats a: cassette de la classe, instruments de música petits per als nens (panderetes, flauta, picarols...), bibliografia per a les mestres, àlbum de fotografies de les activitats que es fan a la classe, material fungible i pilotes petites; el prestatge més gran està destinat als jocs didàctics:

- Encaixos de fusta.
- Trencaclosques senzills.
- Anelles per encertar.
- Tacs de fusta per ficar.
- Peces (de més petita a més gran) per encaixar.

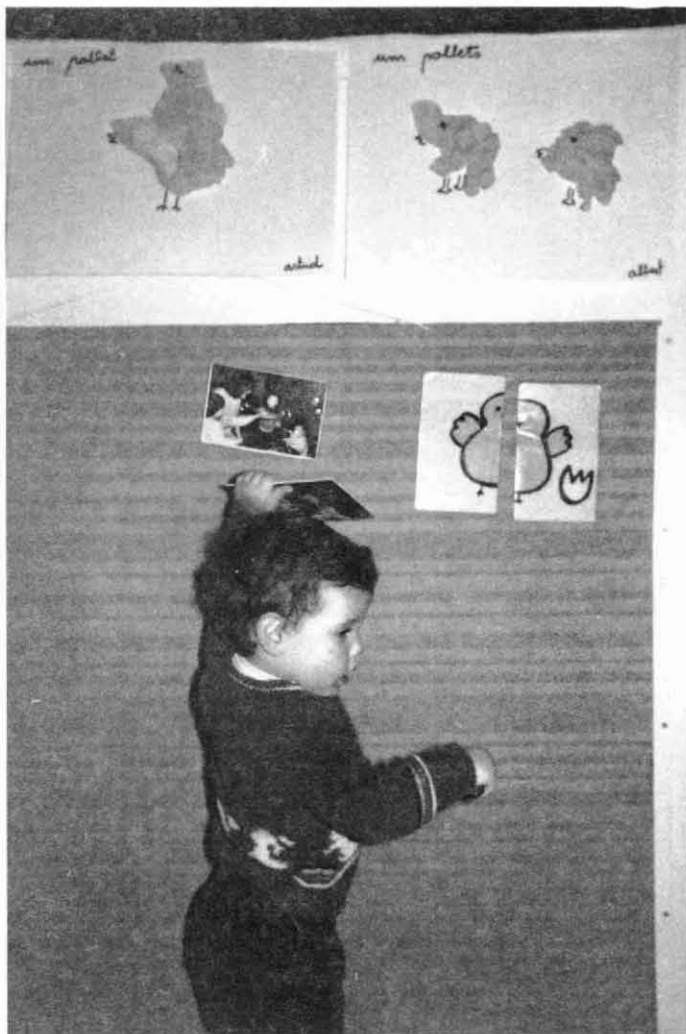
A part de tot el que s'ha anat enumerant cal esmentar *les bosses de roba* penjades per:

- Els xumets dels nens.
- Les cintes del cassette.
- Les llibretes de seguiment individual dels nens.

Les peces per fer *construccions*, les hem penjades en un cabàs i es tracta potser del joc que ara els agrada més.

Les imatges tenen un paper molt important en la nostra aula perquè desenvolupen el llenguatge dels infants; així doncs les trobem distribuïdes per tot l'espai; es tracta de làmines grans amb tot tipus de detall sobre determinats temes (la pluja, la casa...); retalls de revistes i altres que enganxem per les parets i mobles; dibuixos fets per les mestres; dibuixos dels contes i

pòsters així com fotografies dels nens fent experiències. La majoria d'aquestes làmines són d'animals o d'objectes i situacions que anem experimentant amb els petits. Aquí podem incloure el **racó del llenguatge**, panel amb diferents imatges que els nens poden enganxar i desenganxar quan ho desitgin.

La caseta dels titelles es troba també en un dels prestatges; és una casa de cartró a dins de la qual posem tots els titelles que tenim a la classe. Els animals de fusta i plàstic, els recollim en una capsa i els treiem per jugar i reforçar contes i cançons.

El material que fem servir per al *joc heurístic* el tenim al nostre magatzem de l'escola perquè ens ocupa molt espai i perquè també és utilitzat per altres nens. Aquest tipus de material el formen:

- Pots de plàstic de diferents mides.
- Xapes.
- Boles de fusta.
- Pinyes.
- Cadenes.
- etc.

De *taules*, en tenim tres en forma de semicercle i es fan servir per a jugar, fer treballs, plastilina i per dinar i berenar. Si no s'utilitzen queden en un racó, i les cadires a dins de la cuina.

Els sostres són igualment aprofitats per a contribuir a crear un ambient ric i confortable, i és aquí on podem observar diferents mòbils, una corda on pengem els últims treballs individuals dels petits, cintes de colors, globus i diferents objectes i dibuixos relacionats amb la temporada que passem (Nadal, Carnestoltes...).

El pati està limitat per unes tanques de fusta que el separen del pati gran de l'escola (on juguen els nens de 2 i 3 anys). Les dimensions d'aquest espai són 66 m²; hi ha però una petita porta que ens uneix amb el pati de lactants i que normalment els nens troben oberta, ampliant així el seu espai de joc lliure, on tenen pales i galledes, un gronxador i una roda gran.

La sala de jocs amplis (motricitat) la tenim en el pis de sota; allà poden gaudir de les bicicletes, matalassets, caminadors, cercols, aros, pilotes grans... Solem anar-hi bastant sovint i als nens, els agrada molt.

Cal dir que la porta de la nostra classe no resta sempre tancada als nens, sinó que de tant en tant l'obrim (normalment quan ells ho demanen) i surten pel passadís per voltar amb algunes bicicletes, cucs i ànecs amb rodes, també per mirar fotografies de les últimes festes que es fan, la decoració i fer construccions grans; cada dia també anem a mirar les fotografies del menjar.

M.M.-D.G.-A.V.

llar d'infants BARRUFETS
Sant Joan de Vilatorrada

EL CONCERT DE SANTA CECÍLIA A L'ESCOLA

MERCÈ VILAR I MONMANY

L'audició ha de constituir una de les activitats de l'educació musical a l'escola. Per tal d'*escoltar música* d'una forma conscient, que contribueixi a desenvolupar la capacitat i l'hàbit d'escoltar, alhora que es vagin adquirint uns certs coneixements, l'escola disposa de diversos mitjans:

- l'audició de música enregistrada, prèvia selecció dels fragments més idonis pel que fa al contingut i a la durada.
- les audicions fetes pel mateix mestre (o algun mestre de l'escola), amb la veu o algun instrument.
- audicions que poden ser fetes pels alumnes: cada grup-classe prepara alguna cançó, algun noi més gran que sap tocar algun instrument, etc.
- la participació d'algun instrumentista a la classe, que mostra i explica com és el seu instrument i interpreta algun fragment.
- el concert pròpiament dit, tant si l'organitza alguna entitat com si es celebra en el marc de l'escola.

Si observeu en detall aquest breu resum, veureu que hi predominen el tipus d'audicions que solem anomenar «en directe». A més d'oferir diverses variants, el fet de comptar amb la presència física de l'intèrpret (o els intèrprets) acostuma a produir un nivell d'intensa comunicació entre aquest i l'oient que difícilment es pot assolir amb la música «enllaunada». Malgrat això, l'experiència ens demostra que, a l'escola, el mitjà que més utilitzem és l'enregistrament, fet per altra banda gens difícil d'explicar: dificultats de desplaçament, pressupostos, possibilitat d'accedir a l'audició de tot tipus de formacions vocals i instrumentals, etc.

COM I PER QUÈ FER SERVIR TEMPERA DECANIN

20-a

En les primeres etapes escolars el nen fa servir de forma impulsiva i espontània les pintures.

Amb aquest fullet explicatiu sobre les característiques i tècniques d'aplicació de la TEMPERA DECANIN, volem ajudar-lo a completar aquesta fase escolar dels seus alumnes.

Ompli el cupó adjunt i trameti'l a COLORES FINOS ROSAL, S.A. C/ Sant Gervasi de Cassoles, 75 08022 Barcelona. Febrà el fullet tot seguit per correu.

FULLET TEMPERA DECANIN

Nom. _____ Cognoms. _____

Adreça. _____ Teléfon. _____

D.P. i Localitat _____ Comarca _____

Fabricant i distribuïdor de: CERES DACS,
PINTURA A DIT ROSAL, TEMPERA DECANIN i PINTURA CREATIVA GATS.

Organitzar un concert a l'escola, si més no un cop a l'any, constitueix una activitat ben interessant, que aporta als nens la possibilitat d'apropar-se a la música i als qui la fan, de veure o intuir el seu esforç, la dedicació que requereix l'estudi d'un instrument o l'educació de la veu, etc.: elements que, si bé el mestre pot anar comentant, arriben de manera més directa i precisa si en una sessió es viu la interpretació musical. Compartir el mateix moment que la música s'està produint, acostuma a donar als nens un grau de participació i vivència de la música que difícilment es pot assolir només partint d'audicions enregistrades.

Santa Cecília és considerada patrona dels músics des de finals de l'edat mitjana. La seva festa, que se celebra el 22 de novembre, sol ser un motiu d'organització de diversos actes en el món musical i pot ser el pretext per a organitzar un petit concert a l'escola. El moment del curs és força òptim: fa dos mesos que el curs està engegat i encara no hem entrat en l'esverament, gairebé ineludible, que comporta el final del trimestre.

Algunes qüestions prèvies: espai i duració

Per donar més relleu i solemnitat al fet d'anar a concert, el millor és poder utilitzar una sala especial (la sala d'actes o una sala on es pugui fer una disposició similar: escenari o «entarrimat» i rengles de cadires), de fàcil accés i bones condicions acústiques i visuals.

Encara que ho permetin les condicions de la sala, serà millor no fer grups molt nombrosos: una bona solució sol ser agrupar els diversos cicles (Parvulari, Cicle Inicial, Cicle Mitjà i Cicle Superior). A més, aquesta separació d'edats ens permetrà d'adequar, en cada cas, el desenvolupament del concert: la seva durada, el llenguatge i el nivell de les explicacions, així com l'exigència de silenci i atenció.

Per als més petits (Parvulari i Cicle Inicial) una sessió de 20 a 30 minuts sol ser del tot suficient; les explicacions, curtes i concises; la durada dels fragments, entre 1 i 3 minuts aproximadament. Va bé, a més, buscar algun moment de participació més directa: per exemple, els nens han de reconèixer una melodia o bé cantar una cançó acompanyats pels instruments.

Per als més grans, pot allargar-se la duració total del concert, així com la d'alguna de les obres, sobretot si ja tenen costum d'escoltar música. De tota manera, podem pensar a no sobrepassar els 40 o 45 minuts i buscar, també, moments de participació: un petit col·loqui si el grup de nens no és massa nombrós, una cançó, mantenir un obstinat rítmic o melòdic com a acompanyament, etc.

L'organització

Si bé és cert que cal que busquem intèrprets de la màxima qualitat, no cal, evidentment, pensar en primeres figures o agrupacions que, en l'aspecte de pressupost, solen ser inabastables per a la majoria d'escoles.

Ben segur però, que no és difícil entrar en contacte amb estudiants de música (algun ex-alumne, un conegut d'algun mestre) o bé amb algun pare «de l'ofici»..., que accediran ben de gust a col·laborar en la realització d'aquesta sessió. Caldrà decidir amb ells les peces a interpretar, en funció de la durada i del tema, així com la presentació de les obres i les explicacions, si és que se'n fan. Cada escola haurà de decidir si pot compensar d'alguna manera l'esforç d'aquests músics.

El programa

Decidir el programa és, segurament, una de les qüestions fonamentals per a l'èxit de la sessió. De fet, qualsevol temàtica és vàlida: des del coneixement d'un instrument o d'una petita formació instrumental, la presentació d'una forma musical (per exemple, el cànon), fins a l'homenatge a algun compositor (un compositor català, un centenari remarcable)...; de totes maneres trobarem obres adequades i atractives per al nostre concert.

És necessari haver decidit prèviament les obres i en quin ordre s'interpretaran, per tal de fer arribar a les classes l'anunci del concert, així com la preparació d'un programa de mà, en el qual s'inclougui algun treball complementari.

Desenvolupament de la sessió

Cal fer conscients els nens que, durant la sessió, és important mantenir una actitud que afavoreixi el poder escoltar amb atenció: el silenci abans de començar i en acabar cada obra, saber quan cal aplaudir, la utilitat del programa de mà, l'entrada i la sortida de la sala, etc. En resum, tot allò que porti a poder gaudir de la música, compartint aquesta estona amb un grup de companys de l'escola.

Treballs complementaris

Prèviament a l'anada al concert, convé que el mestre de la classe (o el mestre de música) comentí breument amb els nens allò que van sentir per tal que vagin mínimament orientats a la sessió.

Després del concert, podríem pensar en la manera que en quedi una constància: fer explicar als nens la seva vivència, afegir o aclarir conceptes, arxivar els programes on cada nen ha pogut escriure o dibuixar allò que més li ha cridat l'atenció, escoltar un enregistrament d'alguna de les peces interpretades en el concert o algun altre fragment tocat per aquell instrument.

M.V.M.

L'experiència d'aquests concerts s'ha dut a terme a l'Escola Pública Bellaterra (Cerdanyola-Campus UAB).

concert de santa Cecília

23 de novembre 1983

Escola Bellaterra

LA NOSTRA CLASSE, ARA

Organització i distribució de l'espai interior.

E.P.LLIBERTAT

Petita història de la seva evolució

Inicialment (fa uns sis anys) en la distribució de l'espai només contemplàvem el treball individual i el treball col·lectiu. Després de fer una reflexió sobre els diferents ritmes de maduració i de treball dels nens, així com els seus diferents interessos, vàrem valorar la possibilitat de fer una oferta de joc i de treball més diversa i motivadora. Vam començar l'experiència introduint els racons de joc: joc simbòlic (botiga, cuina, nines), construccions, puzzles... Posteriorment, vam incorporar els racons de treball: matemàtica, llengua, experiències, invents, biblioteca, plàstica i grafisme.

Això ens va plantejar el problema de la manca de material ja que enteníem que hi havia d'haver gran quantitat de materials bàsicament manipulatius, la qual cosa va ser resolta amb la col·laboració de pares/mares i nens del cicle superior (comissió de recursos).

Altres dificultats a superar eren la manca d'espai, prestatges i taules, per tenir muntades totes les activitats de manera permanent. La solució a l'espai va ser la modificació de la distribució de taules i cadires en funció del tipus de treball a realitzar. D'aquesta manera, la distribució de la classe pot variar dues o tres vegades en el mateix dia.

Per tenir exposat el material a l'abast dels nens, vàrem arreplegar bancs, taules i prestatges per tot arreu i així, de mica en mica, vam anar instal·lant els racons, bé aprofitant els naturals de la classe, bé muntant-los artificialment.

Actualment, la classe és molt més dinàmica i cada espai té una múltiple funció.

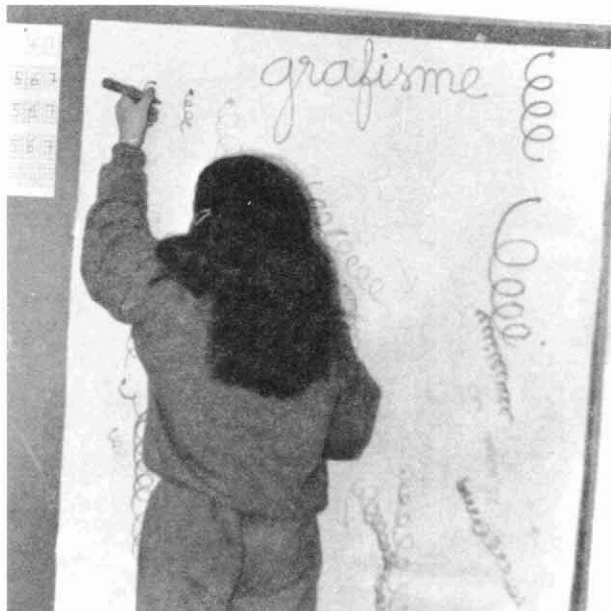
Com està organitzada la classe. Qui hi té accés

Comencem el dia fent una activitat col·lectiva de llenguatge (gran grup); després els nens fan el treball individual i, en acabar, poden anar lliurement als racons. A més a més, hi ha dos dies a la setmana on tota l'activitat és pròpiament de racons (petit grup).

Un matí a la setmana la classe perd l'estructura perquè fem una sessió de

Matemàtica.

Grafisme.

diapositives conjuntament amb l'altre grup del nivell: ens veiem en la necessitat de retirar taules i cadires.

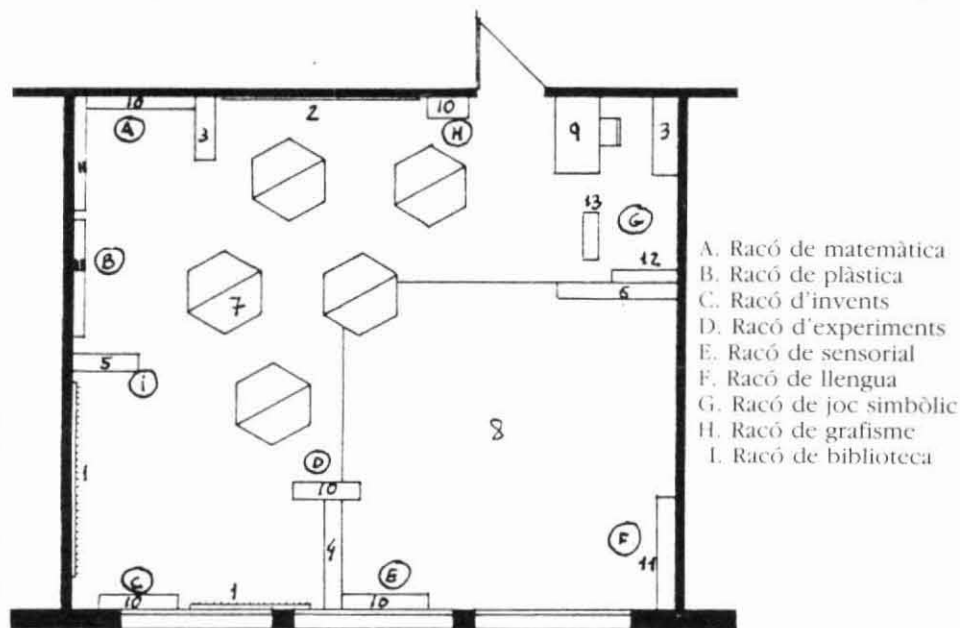
Dues tardes a la setmana entra a l'aula una mestra de reforç de català i va treient de la classe els nens en petit grup per treballar aspectes concrets que no tenen suficientment assolits.

Una tarda a la setmana fem tallers conjuntament amb els alumnes de P-4 i primer d'EGB. Aquest dia, l'estructura de la classe està en funció del taller, i les mestres no estan necessàriament fent el taller que hi ha instal·lat en la seva aula. Per dur a terme aquesta activitat, comptem amb la col·laboració de dos o tres pares per taller; amb aquest ajut podem treballar dins de cada taller en petit grup i prestar així més atenció als nens, que n'hi ha des de quatre a set anys.

Distribució de l'espai i organització

La distribució de l'aula no és estable, sinó que està en funció de les activitats que es realitzen en cada moment, donada la manca d'espais per activitats concretes, a excepció del vestibul, que també utilitzen regularment.

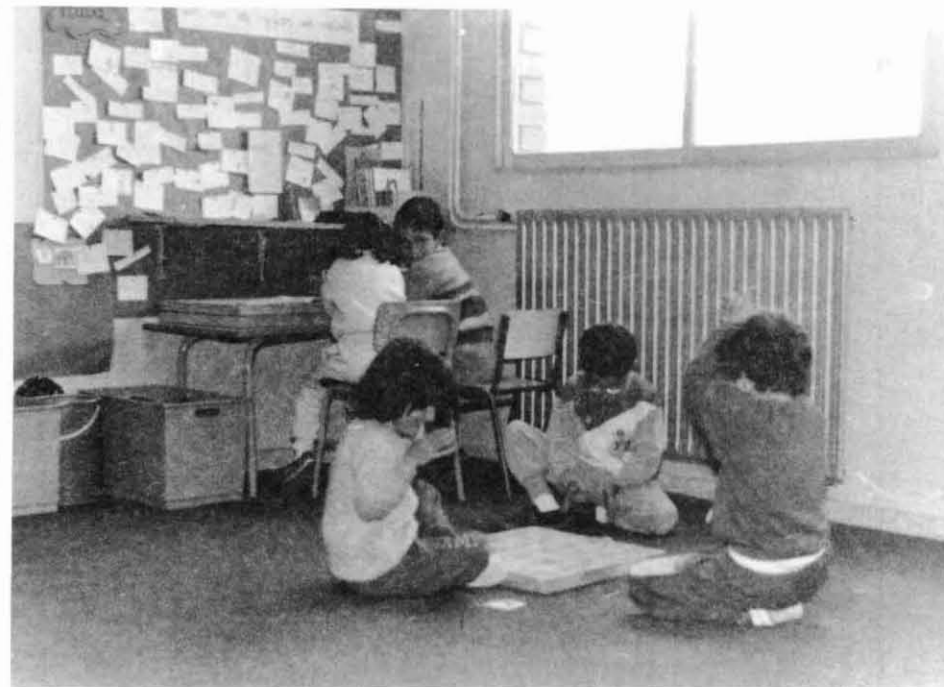
No obstant això, hi ha una estructura que s'utilitza diàriament, en la qual es contempla el treball col·lectiu, l'individual i el treball en petit grup.

- 1. penjadors
- 2. pissarra
- 3. armari
- 4. prestatge mat.

- 5. prestatge biblioteca
- 6. jogueter
- 7. taules treball individual

- 8. catifa
- 9. taula mestra
- 10. taules racons
- 11. prestatges racons
- 12. cuina
- 13. botiga

Text lliure.

Experimentació.

Percepció sensorial.

Invenció i creació.

Treball col·lectiu

Per al treball col·lectiu utilitzem una catifa de 12 m² en la qual, asseguts en rotllana o bé agrupats, fem moltes de les activitats d'expressió oral (lectura d'imatges, franel·lògraf, contes, etc.) així com la presentació, vivenciació i manipulació dels diferents conceptes matemàtics que posteriorment es treballaran de manera individual o per racons.

També fem servir la catifa per a la presentació de jocs dirigits, per les estones del joc lliure (construccions, alguns tipus de joc simbòlic) i per dramatitzacions. Aquest espai l'utilitzem dues o tres vegades al dia, en sessions de 20-30 minuts. Disposem d'uns armaris baixos amb safates fondes, al voltant de la catifa, on guardem tot el material que s'utilitza per aquest treball col·lectiu.

Treball individual

Per al treball individual disposem de cinc taules hexagonals que ocupen mitja classe. Diàriament, hi dediquem, tant al matí com a la tarda, entre trenta i quaranta-cinc minuts. Aquestes taules també són utilitzades en els moments de joc lliure, quan manipulen mosaics, puzzles, etc.

Treball en petit grup. Racons

Per al treball en petit grup, tota la classe s'organitza a base de racons. Cada racó té un espai fix, prestatges i taules addicionals, distribuïts al voltant de la classe i aprofitant, en els casos que sigui possible, els racons naturals de l'aula. En aquests prestatges, està preparat el material específic de cada racó, que es va ampliant o variant en funció de les diferents activitats proposades.

Els racons que tenim actualment són:

—racó de matemàtica: el material està distribuït en capses amb un distintiu per a cada aspecte (rodona per a seqüències temporals, triangles per a producte cartesià...) i classificats de menor a major dificultat, segons el color del distintiu.

—racó de grafisme: en aquest racó tenim els traços que s'estan treballant en paper de vidre; al costat hi ha la pissarra i un paper d'embalar gran, on reproduïxen els traços amb guix i retoladors gruixuts.

—racó de plàstica: hi ha un prestatge amb diferents materials (tisoires, pinzells, pintura, papers diversos, robes...). Sempre tenim tres o quatre activitats proposades, si bé el que pretenem és estimular la creativitat.

—racó de llenguatge: en aquest racó el material està en funció de les activitats treballades a classe, com ara la discriminació del cop fort i flux i de les vocals. Utilitzem cartonets Tris-Tras i del Ressò, retalls de revistes, paraules curtes i lletres de colors. Una altra activitat d'aquest racó és la del

«text lliure»: a la paret hi ha un mural on els nens enganxen el que ells escriuen, i una capsa amb frases tallades que ells han de reconstruir.

—racó d'experimentació: en aquest racó hi ha una única activitat proposada, que es varia periòdicament. L'objectiu és introduir el nen en l'experimentació, seguint al màxim possible els passos del mètode científic. Atès que el nen és incapaç de plantejar-se, en aquesta edat, una hipòtesi, aquesta ve donada pel mestre; així «hi ha coses que suren i coses que s'enfonssen»; el nen diu a priori el que ell intueix, després fa l'experimentació i posteriorment comprova el resultat.

—racó sensorial: aquí es treballa la percepció visual, auditiva i tàctil. Per això, es prepara diferent material que els nens han d'aparellar segons les seves qualitats.

—racó de biblioteca: s'utilitzen els contes de l'aula i es plantegen diferents activitats de comprensió i creació

—racó d'invents: és un racó totalment creatiu, on els nens es fan joguines amb els diferents materials que els oferim: fustes, encenalls, xapes, botons...

—racó de joc simbòlic: consta de la cuineta, la botiga i les nines. L'objectiu primordial d'aquest racó és reforçar l'expressió oral en català.

Tasca de la mestra i dels nens

Posat que en aquesta escola es fa un treball d'immersió, els nens necessiten una atenció molt individualitzada de cara a reforçar l'expressió oral. Per això el nostre objectiu és crear un marge de confiança, seguretat i autonomia per tal que els nens puguin moure's lliurement dins de l'aula, coneixent totes les possibilitats del material que hi ha al seu abast. És imprescindible, per tant, que els nens tinguin molt ben assolits als hàbits i que coneguin les limitacions que hi ha dins de l'aula, per tal de crear un clima de companyonia i respecte. Aquesta dinàmica de treball ens permet portar un control individual i continuat de l'evolució del nen.

E.P. LL.

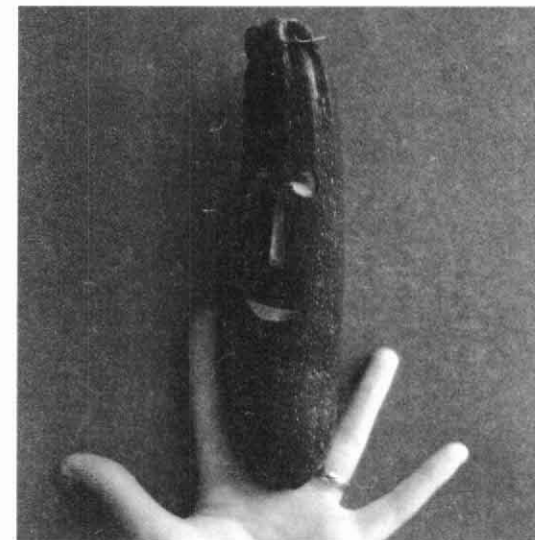
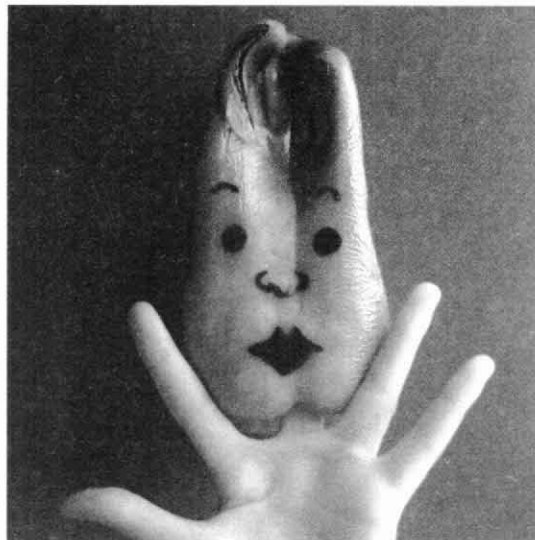
*Equip mestres Cicle Inicial
Badalona*

Joc simbòlic i expressió oral.

bones pensades

Titelles de Teca

A vegades les coses de cada dia ens semblen tan quotidianes i banals que no ens adonem de la seva bellesa o, prescindint de la seva bellesa, no els sabem aplicar altre us que no sigui l'específic.

Aixó és el que passa amb les patates. A qualsevol pis, escola o casa de colònies, hi trobareu les patates. El seu paper és tant humil, tan tristoï que no passen de ser «dames de companyia»: acompanyen la carn, la verdura, la truita... I qui s'hi fixaria en una «dama de companyia»? Ni tan sols els pintors que s'han dedicat a les «natures mortes» han fet mai cap bodegó de patates

I en canvi...

Les patates van bé per fer tampons. Imprimeixen d'allò més bé, etc...

Però encara hi ha més. Les patates tenen vida pròpia. Tenen una fesomia pròpia si les hi sabem trobar.

Agafeu una patata, davant dels vostres menuts i mireu-vos-la bé per totes bandes. Aviat veureu on té la cara. Sota la cara, amb un ganivet, burxeu-hi un forat prou gros com perquè hi càpiga el dí. Ara ja té cap i coll.

I el nas? I els ulls?

Ah! Això és una altra cosa: O bé podeu treballar amb negatius, a la manera d'en Subirachs, foradant-hi el nas, els ulls, les orelles, pelant-li els cabells, etc...; o bé ho podeu fer amb incrustacions. Per a aquestes incrustacions podeu utilitzar gomets i paper arrissat, clavant-los amb senzilles agulles de cap. O, el que és millor, podeu fer servir altres verdures: perruques de bròquil, nassots de pastanaga, ulls de pèsol, orelles de col..., etc. També podeu clavar-ho amb agulles, o fer-ho encaixar amb talls habilidosos.

Es tracta de titelles efímers, sí, que es passen, però que tenen ben bé sis hores de bona presència. I són tan ràpids de fer, tan casolans! Van d'allò més bé per fer menjar als nens llamencs.

I, al final l'apoteosi. La companyia teatral «La marmanyera» us presenta: el titella Pebrot, el titella Carbassó, les senyoretetes Coliflor, Auberginia i Pastanaga, dirigits per mestre Porro i el seu ajudant Ceballot, i com a actrius convidades, Miss Pera, Miss Poma i l' star Superbomba Madam Carbassa!!!

Bon profit!!!

infant i societat

Quan considerem que els agents educatius són molts vol dir que entenem que hi ha molta gent que està duent a terme una tasca educadora. Entre aquesta gent hi ha els animadors. Ells compleixen una funció dins la societat lluny d'institucionalitzacions i infraestructures organitzatives, però prop de la gent, de la plaça, del carrer. Alguns d'ells ja fa més de 10 anys que volten per Catalunya i més enllà i tot. És sobre aquesta llarga experiència en un terreny tan il·limitat com és el de l'animació que voldríem exposar avui i aquí algunes opinions dels seus protagonistes. Hem triat, potser apriorísticament, tres modalitats de l'animació: en *Toni Giménez*, que ha treballat sobretot la cançó, el grup *Marduix*, que fa espectacles amb titelles, i *Pep & Bocoli*, pallassos. Des d'aquestes tres diferents perspectives d'activitats d'animació ens arriben les seves opinions sobre el devenir de l'animació en aquests darrers deu anys.

DEU ANYS D'ANIMACIÓ INFANTIL

Un procés d'educació cultural que els nostres infants coneixen

Conversa amb TONI GIMÉNEZ, «MARDUIX» i PEP & BOCOL.

Infància: *En quina mesura creieu que la vostra tasca és una tasca educativa i per què?*

Toni Giménez: La meua feina de cantant és educativa perquè d'entrada està plantejada així: fer una feina que respongui als interessos i a la psicologia de les persones a qui va adreçada, en aquest cas la mainada de 0 a 12 anys. Em dedico a cantar i a fer que la mainada canti amb mi. Ensenyo cançons i danses fàcils i faig que la mainada sigui la protagonista de la meua actuació. La meua tasca és educativa perquè intento educar molts centres d'interès diferents, entre ells, la llengua, que sigui acurada, pronunciar al millor possible, no dir cap barbarisme, enriquir-la... Intento desvetllar l'amor per cantar, perquè estic convençut que les cançons són una eina excel·lent per a comunicar, per a equilibrar el sistema interior des dels més petits als més grans, dels més rics als més pobres, són una eina excel·lent per a la mainada amb algun tipus de deficiència motora o mental. La meua feina és educativa perquè tot educa, cap a un camí o altre, però tot educa i tot manipula. Intento amb la meua tasca ajudar a viure, a comunicar i a crear situacions energètico-mentals per captar missatges del nostre pas per aquesta vida.

Pep & Bocoï: La nostra tasca és educativa perquè desperta la imaginació, la fantasia, el sentit lúdic i d'aquí en ve la creativitat. Perquè tenim en compte la psicologia del públic, la seva geografia i el seu ambient social. Perquè tenim cura de la forma, el color, la llum i el so i, d'una manera prioritària, també tenim cura d'un llenguatge correcte i adequat. Perquè un espectacle de pallassos és un trencament i un revulsiu a la quotidianitat: els pallassos són uns personatges revulsius al quefer de cada dia.

Marduix: Anar a veure un espectacle és un ritual. Si és en un teatre fora de l'escola, es canvia el marc habitual del nen. Entra en un espai diferent, s'asseu a la seva butaca, sona una música d'ambient, hi ha mitja llum fins el moment que comença l'espectacle que es fa fosc a la sala i s'obren els focus de l'escenari, es fa silenci i comença la representació i fins que s'acaba va passant tot l'espectacle amb els seus canvis de llum, de música, els titelles i els actors. Al final s'aplaudeix, es tanquen els focus de l'escenari i es tornen a obrir els llums de la sala. Els nens i nenes han estat rebent imatges, sensacions, s'ha establert un diàleg on ells han estat espectadors quiets (això vol dir passius perquè cada u al seu aire ha creat una relació). Aquest ritual s'ha d'aprendre, és important, com ho són totes les activitats que fa el nen. I a més d'aquest ritual, durant tot l'espectacle l'expressió del que es representa tant en l'aspecte de so com en el de la música, imatge, narració i diàlegs, marca la seva sensibilitat, i educar la sensibilitat és important.

Infància: *Què és el que us motiva a fer el que feu: es tracta d'estímul provinents del món de l'espectacle o d'estímul provinents del món educatiu?*

Marduix: Nosaltres fem teatre per a tots els públics, creiem que un muntatge ha d'interessar a tothom, grans, petits i mitjans; cada u en farà la seva lectura; un espectacle sensible arriba al públic al marge de l'edat.

Pep & Bocoï: Nosaltres pensem que si està ben fet, qualsevol espectacle és, per essència, educatiu. I és per això que nosaltres venim prioritàriament del món educatiu, de l'espectacle, de l'expressió... per això sempre que creem un espectacle, pensem en la seva eficàcia pedagògica. I creiem que el fet d'assistir a un espectacle esdevé un fet pedagògic. Malgrat tots els estímuls pedagògics que ens mouen a l'hora de confeccionar els nostres espectacles també en tenim un altre de molt específic i bàsic que és la recuperació del pes específic que té el pallasso dins del camp tradicional de l'espectacle i del nen.

Toni Giménez: El que motiva la meua feina són estímuls educatius i, encara diria més, estímuls de filosofia, d'ajut per a poder trobar respostes a la vida... Ara el que em marca més a continuar amb la meua feina no comercial i continuar fent la meua lluita a voltes molt incompresa, és la seguretat que el meu pas en aquesta vida és molt clar per a mi i que la finalitat del meu treball és la de ser una persona que passa directament a l'acció i que amb les cançons intenta lluitar per una vida alternativa usant les eines més senzilles i les formes més naturals. Considero la meua tasca com una tasca filosòfico-educativa en la qual dono el que sé i aprenc de la mainada

el que té de positiu; aquest intercanvi beneficia ambdues parts i aquestes continuen la vida madurant i madurant.

Infància: *Quines característiques creieu que cal tenir en compte per a un espectacle d'animació amb nens petits?*

Pep & Bocoï: D'una manera general, podríem dir que cal tenir en compte la honestat, s'ha de tenir present una ètica directament condicionada als drets de l'infant i al seu món complex i que d'alguna manera respongui als seus nombrosos «per què», tal com diu Rodari, tot desenvolupant en escena situacions conflictives i resolent-les amb unes pautes de conducta tolerant, sense caure en aquella mena de maniqueisme tan habitual, dissortadament.

Toni Giménez: Ara que puc dir-ho: ho dic! Sóc molt feliç cantant amb la mainada menuda, els conec molt bé, sempre funciona bé, però no baso la meua actuació en una rigidesa teòrica, sé unes quantes coses vitals i a partir d'aquí improviso, crec, dono i em comunico, sempre tiro més amunt que no pas avall. La mainada menuda té qualitats al·lucinants i jo el que faig és ser molt jo i donar-me; no fa falta haver estudiat massa Piaget ni massa Gesell per fer una estona d'animació amb aquesta menudalla; cal ser un mateix, estimar i intuir, això és vital, intuir, intuir i intuir... Al llarg d'aquests deu anys he après que la mainada menuda te la pots endur on vols, no deixo mai que abusin de mi, limito molt la seva tirada a sortir de mare, intento assegurar-me prop d'ells i elles, asserenar, combinar cançons animades i cançons suaus, que no perdin l'atenció ni el fil, aprofitar la seva espontaneïtat...

Quan vaig a cantar a les escoles de menuts i menudes tinc en compte:.

- De cantar a les classes.
- Que la mestra estigui amb mi.
- De potenciar la comunicació.
- De fomentar el seu somriure.
- De fer alguna cosa que no vagi amb la seva edat i «tirar amunt».
- De fer cançons que treballin els centres d'interès adequats a la seva edat.

Infància: *Quins condicionaments creieu que us influeixen a l'hora de preparar la vostra actuació? La qualitat de l'espectacle? La durada? L'economia? L'estructura educativa? La tradició? Altres?*

Marduix: Els nostres espectacles estan basats en elements tradicionals que són, per a nosaltres, font inesgotable d'inspiració. Aquesta base és el mòbil que ens mou a l'hora de preparar els nostres muntatges i ens sembla important de donar-la a conèixer, és part de la nostra cultura i en certa manera una forma de veure la vida.

Toni Giménez: El meu cas és excepcional. Jo no preparo mai un espectacle. Del munt de cançons que sé, vaig fent, depèn de com està la mainada, depèn de com és el dia, depèn de si som a la classe o al pati... Sóc una persona molt acostumada a improvisar. Això em permet una no rutina amb el que faig i un haver de posar-me sempre en situació mai com a costum

ni repençant-me en un anar fent. Faig aquesta feina perquè la sento i perquè sé que d'ella depèn la meva maduresa interior.

La meva actuació té un condicionament de durada ja que la mainada menuda es cansa aviat. Quan sóc en una classe faig sessions de 40 minuts més o menys. Si som al pati o en una festa oberta allargo fins que la mainada es dispersa i aleshores acabem. L'econòmic no ho és massa, moltes vegades he cobrat en materials, o m'he emmotllat a les disponibilitats de l'escola, tot i així vaig molt a l'aguait ja que no seria la primera vegada d'anar a un lloc per pocs diners i trobar-te safates de panallets a dojo al bell mig del pati (i els panallets no són barats, oi?).

Infància: *Del públic infantil que assisteix als vostres espectacles en quina proporció hi assisteixen infants de 0-6 anys?*

Marduix: A les nostres actuacions hi vénen nens i nenes d'edats ben variades. Normalment és una sessió oberta a tothom. I quan és especial per a escoles, procurem no barrejar mai edats massa diferents, així podem fer l'espectacle al ritme de l'edat concreta. Hem fet sessions per a nens i nenes a partir de 2 anys.

Toni Giménez: En les actuacions a l'aire lliure, festes de carrer, envelats, pobles... la proporció és d'un 30 % en general. Acostumo a adreçar-me més als grans que no pas a ells; tot i així crec que no he de fer massa barres en tot això ja que molt sovint la mainada menuda segueix molt bé el que faig amb els més grans i intento no marcar diferències. Acostumo a fer alguna cantarella fàcil i l'adreço a mares i pares perquè ho facin amb els menuts fins a tres anys... procuro no fer massa diferències d'edat i m'adreço a tots per igual intentant ser molt fluït perquè tothom pesqui el que dic.

Pep & Bocoï: La proporció no l'hem pogut escatir, perquè el llenguatge dels pallasos és per a totes les edats. I és per això que en els nostres espectacles hi ha coses que van directament adreçades als més petits, coses que van adreçades als més grans, i coses que van adreçades als adults, perquè creiem que d'aquesta manera es crea una acceptació de l'espectacle en la qual ningú s'hi troba incòmode i menys per culpa dels altres assistents. Els nens petits en veuen la imatge, els mitjans en segueixen els conflictes i els grans gaudeixen amb les dobles intencions. Això és inherent al món dels pallasos; els pallasos parlen per a tothom.

Infància: *Durant els darrers deu anys on heu estat més valorats, en l'àmbit de l'espectacle o en l'àmbit de l'educació? Com?*

Pep & Bocoï: Creiem que hem estat més valorats en l'àmbit de l'espectacle. Però per allò que dèiem abans que tot espectacle és educatiu per ell mateix, creiem que un bon espectacle fet amb cara i ulls té uns trets educatius importants com a fet social i cultural. Per això, nosaltres, com a pallasos, ens valorem també educativament, i tenim molt material educatiu elaborat. Qui n'ha volgut treure un profit per a l'ensenyament, ho ha fet amb escreix.

Toni Giménez: Poca gent de l'espectacle ha valorat el que he fet, menys encara la gent del món educatiu. No sento pas que el que faig no funciona, ni de bon tros, crec que me'n surto airós. No sóc un tècnic en educació, ni en música, solfeig, instruments... sóc un poc de cada i amb tot això elaboro un pla de treball amb la meua feina, preparo amb cura el que faig, sóc molt meticulós, procuro ser planer, senzill i defugir de tot muntatge ordinari, estrany, mafiós i comercial. Sóc una persona molt lliure que ha lluitat i lluita molt per la seva llibertat (que aconseguixo força), sóc una persona que ha portat moltes de les seves utopies a la realitat (i les que portaré!) Sóc una persona molt reflexiva, intuïtiva i que perdona molt fàcilment. Sóc una persona ferida per moltes bandes i molt incompresa sobretot des del punt de vista d'entitats i institucions. Sóc una persona que amb la feina de cantant intenta humanitzar i crec que això és la base de tota educació. No vull més, sóc un sensibilitzador, una persona que fa estimar les cançons i la música, i a partir d'aquí que la mainada no pari de cantar, sóc el primer graó, un ajut a les corals i als conservatoris. No pretenc res més.

Infància: *Quines diferències has pogut observar en l'assistència i la valoració cultural de la teua tasca en els darrers deu anys? A què creus que són degudes?*

Marduix: En aquests deu anys no hi ha hagut grans diferències, més aviat hi ha hagut modes. Hi ha coses que continuen sent tan difícils ara com fa deu anys pel fet que no ha canviat gaire la valoració que la societat ha anat fent del nen i, en conseqüència, de tota activitat a ell dirigida. Ha estat l'actitud tossuda d'educadors i professionals de l'espectacle que han tirat endavant, creant uns hàbits en el públic infantil gràcies a la continuïtat mantinguda a pesar de tot. I que per molts anys!

Toni Giménez: Treballo per a la mainada i això ja em crea límits, fronteres i desconsideracions. Per tant, a nivell cultural està molt poc valorat tot això de cantar per a la mainada. Quantes vegades he sentit: ca! això és agafar una guitarra i cantar quatre cançons... I hi ha molts grups d'animació que estan convertint aquest art de cantar en una piltrafa inescolltable... Per tant, la valoració cultural és mínima. Malgrat tot continuarem lluitant, intentarem estimar el millor possible i bellugar-nos per produir material, fer articles, impartir cursets i no parar de cantar.

Pep & Bocoï: Podríem dir que en aquests darrers deu anys hi ha hagut un canvi de conducta col·lectiu. De manera que cada dia més nens i més públic en general assisteix a una representació d'una manera més «normal», disposat, preparat, coneixedor també del seu paper com a públic, com a espectador. Cada vegada més l'actitud col·lectiva i individual és més correcta.

Creiem que això és degut, entre altres factors socio-polítics, a la tasca de pionerisme que s'ha anat portant a terme per molts grups, persones o entitats durant aquesta última època, amb grans problemes i dificultats arreu del país.

visca la pepa!

HE TORNAT DE VACANCES FORTA, VALENTA...

{HOP!}

{HOP!}

{HOP!}

... I DECIDIDA A MENJAR-ME EL MÓN SENCER, TOT CRU...

{HOP!}

{HOP!}

... BEN PENSAT, ...
NO ME'L PODRIEU AMANIR
UNA MICA?... NO?...

Per a moltes famílies, avui, resulta gairebé imprescindible deixar els seus fills a dinar a l'escola. Pel fet de ser aquest servei relativament nou a l'Escola Pública, cal reflexionar sobre el funcionament dels menjadors escolars: a qui correspon la gestió, quina és la dieta adequada als nens, quins avantatges comporta per a la família i el nen, com es pot aconseguir un procés adequat de socialització durant aquesta estona. En aquesta ocasió abordem la utilització del temps lliure després de dinar i fem una revisió sobre el tipus d'activitats que cal fer.

DINAR A L'ESCOLA què cal fer després?

PATRICIA TSCHORNE

Amb l'entrada de la dona en el mercat de treball cada dia hi ha més nens que es queden a dinar a l'escola, fins i tot els de pre-escolar. I, lògicament, per al pàrvul, com per als de bàsica, el ritual del menjador no es resumeix només en l'acte d'alimentar-se: per la seva massificació ha arribat a ser un *moment* de la vida escolar. Com a tal, per als educadors mereix un interès especial.

L'hora o dues hores que queden a la mainada després de dinar a l'escola i abans de començar les activitats de la tarda constitueixen també una preocupació de pares, mestres i equips comunitaris de base d'alguns Ajuntaments (per exemple de Cornellà).

En analitzar el funcionament dels menjadors escolars de les zones urbanes de Catalunya podem observar una organització a tres nivells bastant diferenciats:

1. Gestió del menjador pròpiament dit: confecció de pressupostos, control econòmic, realització de compres, preparació de menús, elaboració de menjars, horaris, torns, etc.

2. Regulació del menjador com a possible espai educatiu: formació d'hàbits higiènics (rentar-se les mans i les dents) i socials (estar junts adults i nens a l'hora de menjar). Com subratlla M.F. Fave-Bonnet (1985) totes les societats han assignat al menjar una funció de trobament i convivència. A taula el monitor pot facilitar la comunicació entre els nens, integrar el més aïllat, ensenyar la diferència i la tolerància. Tot això quan les condicions materials ho permeten: amb més de sis nens per taula la conversa és impossible. Aquest enfocament mostra la diferència entre animar i vigilar. En relació amb aquest tema és interessantíssima la iniciativa sorgida en alguns Ajuntaments de França de proveir els menjadors escolars amb mobiliari «mixt», és a dir, adult però amb adaptacions per als més petits, com «descansa-peus» a les cadires, en lloc del tradicional «menjador de nines» que fa gairebé impossible la presència de l'adult a la taula dels més petits.

3. Planificació d'activitats en el temps d'espera per entrar al menjador, en aquelles escoles que funcionen amb dos torns, i el temps lliure entre el final del dinar i l'entrada a classe.

Durant aquests darrers anys s'ha avançat bastant pel que fa al primer punt; en relació amb el segon, hi ha alguns intents aïllats de formació de personal auxiliar especialitzat en temps lliure (vegeu «Guix», núm. 92, 1985) que poden constituir el primer pas cap a una solució. Quant al tercer punt, si bé hi ha algunes escoles que ja s'han plantejat la utilització de monitors auxiliars, tanmateix queda molt camí per fer perquè es tracti com a moment específic.

Planificació del temps lliure

Des del meu punt de vista, l'espai de temps lliure abans i després de dinar a l'escola s'hauria de programar prenent com a marc de referència el que es fa habitualment a casa durant aquesta estona.

D'una banda, que el nen pugui descansar i relaxar-se. En efecte, alguns nens donen senyals de cansament en aquest moment del dia. Totes les investigacions sobre ritmes del nen coincideixen en el fet que el període del migdia és crític (Montagner, 1983).

D'altra banda, aquests «temps lliures» són marcs adequats per a afavorir, a través d'activitats d'entreteniments, el desenvolupament harmònic de la personalitat i la relació amb els altres.

Per posar en pràctica aquests objectius, dintre de l'escola, cal oferir als nens activitats variades, que garanteixin un equilibri entre el descans i els jocs tranquils, entre l'elecció individual de cada nen i la planificació proposada pels animadors.

Diferències individuals

En programar les activitats, l'educador no ha de perdre de vista les notables diferències individuals i les característiques maduratives marcadament diferents en cada una de les etapes del creixement entre l'any i els sis anys.

Hi ha nens que necessiten dormir més que els altres; nens que caminen als onze mesos, d'altres als divuit; els uns són més excítables, els altres més tranquils; alguns necessiten comunicar-se, mentre que d'altres prefereixen estar callats; els uns necessiten descansar mentre el seu organisme fa la digestió, els altres en canvi tenen ganes de jugar; alguns s'estimen més fullejar un llibre, d'altres moure's.

Una planificació correcta d'activitats es realitza *després* d'haver observat minuciosament quines són les característiques dels nens per tal d'oferir un ventall de possibilitats de jocs i descansos que responguin a les seves necessitats veritables.

Algunes activitats...

En el pla teòric, com més variades siguin les possibilitats, millor; tanmateix, en el pla pràctic, les activitats dependran de factors conjunturals: locals, recursos, nombre de monitors de temps lliure, etc.

També cal tenir en compte les necessitats fisiològiques dels nens en relació amb la seva edat (els nens fins als dos anys haurien de dormir quasi tot el temps i els de tres i quatre dormir o descansar almenys una hora).

A tal indicatiu, hem resumit en el quadre següent alguns suggeriments:

E D A T	ACTIVITATS							
	Dormir	Descansar	Música Canitar Conversar	Jocs simbòlics	Jocs dirigits	Pati	Ludoteca	Lectura
0-2	•	•						
2-3	•	•						
3-4	1 h.	1 h.	•	nines comprar metges papà/mamà	dibuix plastilina	•	•	•
4-5	1/2 h.	1/2 h.	•	•	•	corda bales	•	•
5-6	1/2 h.	1/2 h.	•	•	•	pilota	•	•

Recursos humans i materials

És evident que per dur a terme totes aquestes activitats cal comptar amb:

- Un pressupost econòmic.
- Animadors o monitors de temps lliure.
- Sala de sesta i de descans, amb matalassets o llitets.
- Espai cobert destinat a jocs.
- Ludoteca.
- Espai insonoritzat (un volum de soroll massa alt és esgotador).

Si l'escola no compta amb una infraestructura material i humana mínima, difícilment podrà planificar activitats durant aquest espai de temps, fonamental en el cas de nens més petits de sis anys.

Encara que desgraciadament no hi ha encara disposicions legals específiques per a l'organització d'aquest espai, es poden utilitzar com a referència el Decret 65/82 i l'Ordre d'1 d'agost de 1984 sobre la regulació de l'atenció assistencial i educativa dels infants fins als sis anys no inscrits en Centres d'Ensenyament, disposat pel Departament de Sanitat i Seguretat Social i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat.

Finalment pensem que per a una adequada organització d'aquest temps cal associar al màxim a la seva programació els diversos col·lectius de la comunitat escolar: APAs, mestres, metges escolars, assistents socials, psicòlegs, conjuntament amb els responsables de l'Administració.

Malgrat que el tema sigui relativament nou a l'Escola Pública, existeixen ja en els diversos estaments citats suficient consciència de la seva importància perquè, tot unint les sensibilitats i experiències, es puguin trobar solucions satisfactòries a cada cas.

P.T.

Bibliografia

- FAVE-BONNET, M.F., *L'école à table*, Edilin, 1985.
MONTAGNER, H., *Les rythmes de l'enfance et de l'adolescence*, Stock, 1983.
«El nen fora de l'escola», «Guix», núm. 92 (juny 1985).
Normativa de les Llars d'infants, Generalitat de Catalunya, 1983.

NOVETATS PER A L'ESCOLA EN CATALÀ

PRIMERES PLANES

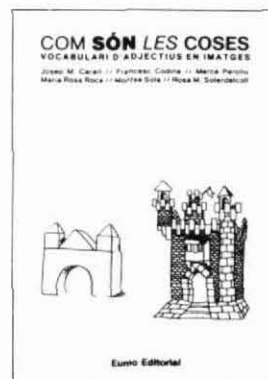
És un material per a l'aprenentatge de la lecto-escritura que presenta les grafies d'una manera progressiva. Aquest material ha estat elaborat per Adelina Palacin i Assumpta Verdaguer, mestres de l'Escola Pública «Guillem de Montrodon», de Vic. Hi han col·laborat Montserrat Canudas, mestra de la mateixa escola que les autores, i Josep Tió, professor de l'Escola Universitària de Mestres d'Osona.

TRAMA LECTURES PER AL CICLE INICIAL / 1

És el primer de dos llibres de lectura pensats per a l'exercitació de les primeres capacitats lectores de l'alumne.

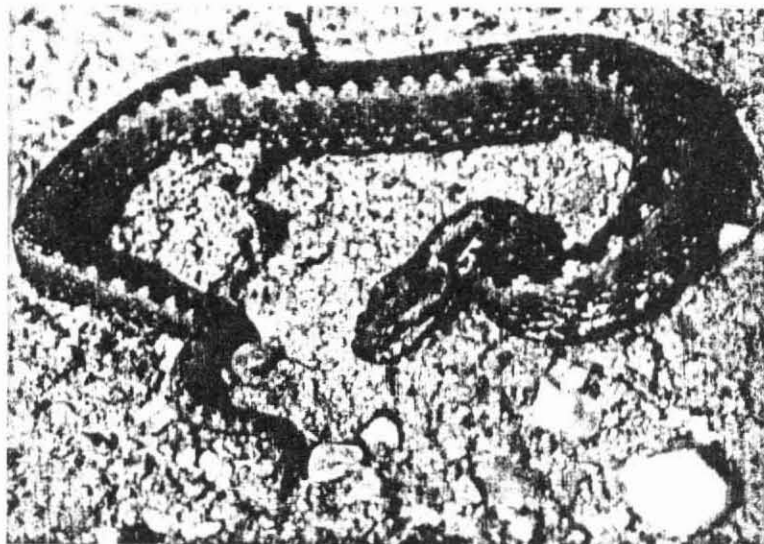
Els autors són M. Carme Bernal, Francesc Codina, Assumpta Fargas i Josep Tió, professors de l'Escola Universitària de Mestres d'Osona. Les il·lustracions són de Conxita Rodríguez i Esther Jaume.

COM SÓN LES COSES VOCABULARI D'ADJECTIUS EN IMATGES

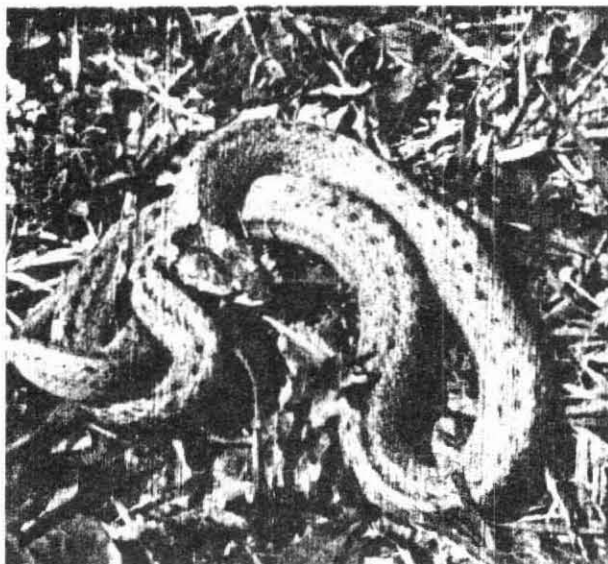
És un material que ha estat elaborat conjuntament per Josep M. Caralt, Mercè Peroliu, Maria Rosa Roca, Montse Solà, Rosa M. Solerdelcoll, professors del C.R.A.L.L. (Centre de Reeducació de l'Audició i el Llenguatge, de Vic) i Francesc Codina, professor de l'Escola Universitària de Mestres d'Osona.

E U M O E D I T O R I A L
CARRER DE MIRAMARGES S/N
TEL (93)8860794 / 08500 VIC (OSONA)

Escurçó

34-fàn

Colobra de Montpellier

infant i salut

Els animals terrestres més importants a Espanya amb risc per al nen són: tres espècies d'escurçons, dues de colobres, diverses espècies d'escorpins, aranyes, paparres, àcars, processionària del pi i insectes.

RISC D'ALGUNS ANIMALS (I) **Mossegades i picades**

DELFIN GONZÁLEZ LORENZO

Resulta obvi que l'espècie humana és altament susceptible a l'acció de certs verins animals. Des de la més remota antiguitat l'home ha sofert la patologia per les mossegades i picades d'animals. En les últimes dècades, des de la fundació de la Societat Internacional de Toxicologia, s'ha observat una gran expansió en la investigació dels verins animals. Els mètodes d'investigació han permès la separació de nombrosos components del verí i han clarificat els nostres coneixements sobre la seva forma d'acció. D'altra banda, els verins animals són utilitzats per a l'obtenció d'antiverins i tenen diverses aplicacions en el camp de la medicina, com en malalties de la pell; càncer, problemes de coagulació, miastènia *gravis*, estudis en la transmissió neuromuscular i altres.

Els animals que causen enverinament són: les serps per mossegada amb els ullals verinosos, les aranyes per mossegada amb els quellicers, els escorpins per picada amb l'ungla caudal, diversos grups d'insectes per mossegada o

picada, com també els animals marins per mossegada, picada o lesió per contacte.

Mortalitat i morbilitat

Els enverinaments per mossegada o picada d'animals constitueixen un problema de salut pública en diversos països del món. Especialment en els nens. El 1954 i posteriorment el 1956, Swarop i Grab van estudiar la mortalitat i morbilitat com a conseqüència de l'enverinament ofídic i van estimar una mortalitat anual de 30.000-40.000 i una morbilitat de 300.000. Posteriorment Russell ha estimat que més d'un milió de persones són mossegades cada any per serps verinoses. La incidència més gran es registra en els països tropicals.

La literatura mèdica europea és rica en documentació referent als accidents per mossegades de serps. A Espanya els enverinaments per animals són més freqüents que no fa suposar el primer esment del tema (taula 1). La morbilitat per mossegades de serps és molt variable i augmenta en els anys que hi ha tempestes; la mortalitat oscil·la de tres a set casos cada any. D'altra banda, les xifres de morbilitat per picada d'escorpí com també d'animals marins són més elevades que en el cas de les serps i estan condicionades per diversos factors meteorològics i ecològics.

En la majoria dels casos les serps mossegen els nens quan aquests les molesten o intenten capturar-les.

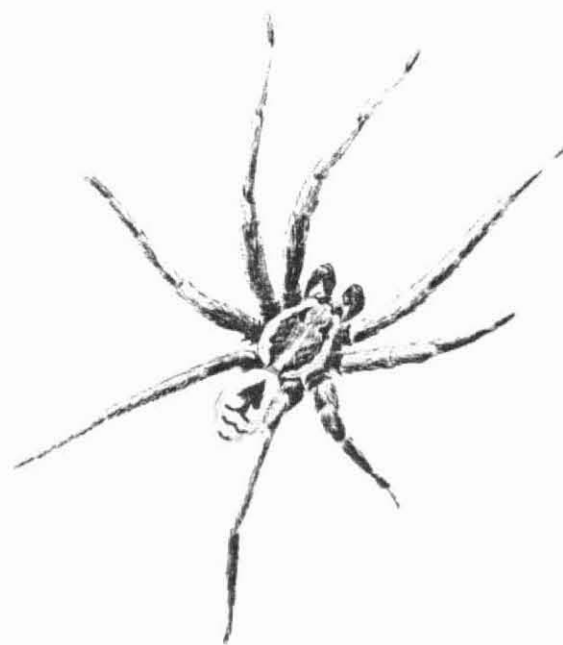
Les hores d'activitat de les serps són molt variables segons les espècies o països, i té una gran importància el microclima. A Espanya, l'escurçó, en dies temperats i càlids de primavera, és freqüent trobar-lo actiu durant les hores de sol, amb la temperatura alta a l'ambient però baixa en el substrat; durant els mesos de molta calor, quan el substrat està calent és més freqüent veure-les actives a la nit o a les hores del crepuscle, llevat de l'alta muntanya on la temperatura diürna del substrat i de l'ambient és més baixa i, per aquesta raó, surt més durant el dia. A causa de l'activitat diürna de la majoria dels pacients exposats a aquesta patologia, el nombre més gran de mossegades es registra a la primavera i tardor, llevat dels estius amb tempestes en què s'observa un augment considerable d'aquestes zoopaties.

Llista de les espècies responsables d'enverinament

<i>Viperidae</i>	Escurçons	<i>Vipera latasti</i>	Escurçó de Latesté o hocicuda
		<i>V. aspis</i>	Escurçó àspid
		<i>V. seoanei</i>	Escurçó seoane
<i>Colubridae</i>	Colobres	<i>Malpolon monspessulanus</i>	Serp de Montpeller o bastarda
		<i>Macroprotodon cucullatus</i>	Serp de coagulla

Escorpins

Aranya lycosa

XANDALS – SAMARRETES – BATES PANTALONS – MOTXILLES – BOSSES

ESTAMPATS AMB EL SEU ANAGRAMA

ELS NOSTRES ARTICLES, EN COLORS MOLT VIUS,
MILLORARAN LA IMATGE DEL VOSTRE CENTRE.
LA MILLOR PUBLICITAT EN LA VOSTRA ZONA

NO US OBLIGUEM A

DEMANAR GRANS

QUANTITATS.

ESTAMPEM LES PECES

PER ENCÀRREC, FINS

I TOT, SI JA LES TENIU

VENUDES.

PODREU OFERIR ALS

VOSTRES CLIENTS, UNS

ARTICLES QUE NECESSITEN

I QUE ELS HI COSTARIEN

MOLT MÉS EN QUALSEVOL

BOTIGA.

SOM ESPECIALISTES EN EL SUBMINISTRAMENT
A LLARS INFANTILS I PARVULARIS

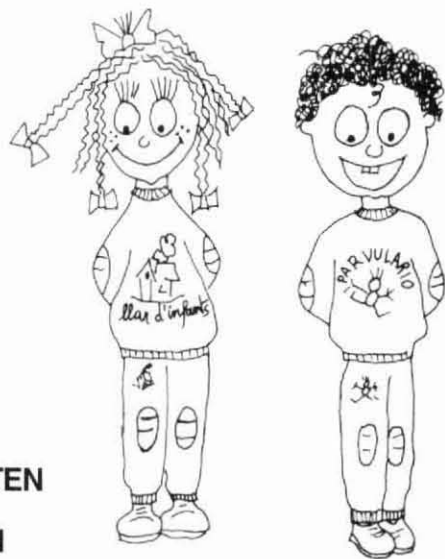
RIVASPORT, S.L.

Concepció Arenal, 97-101, baixos

Tel. (93) 351 06 57

08027 BARCELONA

DEMANEU INFORMACIÓ SENSE COMPROMÍS
US ENVIAREM MOSTRES

Escorpins

Butbus occitanus
Escorpius flavicandis

Aranyes

Latrodectus tredecimguttatus Viuda negra
Lycosa sp. Taràntula
Loxosceles rufescens Aranya marró o dels racons

A més de les espècies anteriors n'hi ha d'altres, abelles, vespes, abellots, altres insectes, formigues, paparres, àcars, processionària del pi, lepidòpters i altres.

Escurçons

Les serps de la família *Viperidae*, anomenades popularment escurçons, són animals de cos relativament pesat i cua curta, amb el cap ben diferenciat del coll i triangular per la part posterior, les escames dorsals del tronc són fortament carenades, les plaques cefàliques són petites, en alguns exemplars de *V. aspis* s'han observat algunes plaques cefàliques grans, la pupilla és vertical i el·líptica. La placa anal és sencera i no dividida com en altres serps. Tenen un zig zag dorsal en alguns exemplars molt patent i en altres reduït a puntes o taquetes. Apèndix nasal aixecat. Els enverinaments per escurçons es produeixen entre març i octubre, que és l'època d'activitat d'aquests ofidis. Només vint casos s'han donat fora d'aquest període.

La *V. latasti* ocupa tot el territori espanyol llevat del Pirineu i Pre-pirineu. Això no obstant, aquesta espècie es pot trobar en altituds relativament elevades, especialment a la vall del Segre, per sota de la Seu d'Urgell. Hi ha una cita a gairebé 1.700 m d'altitud prop de Sant Joan de l'Herm, entre la Seu d'Urgell i Sort. Aquesta espècie és la responsable del nombre més gran d'enverinaments i la seva mossegada és la més greu; a causa de la seva grandària, pot arribar als vuitanta centímetres, inocula una quantitat més gran de verí i a finals d'estiu i principi de tardor pot adoptar hàbits arborícoles quan els pagesos cullen la fruita i mossega a la cara. Es diferencia de la *V. aspis* per la seva grandària, pel seu apèndix nasal més elevat; té tres escames al damunt d'aquest. Normalment té vint-i-una fileres d'escames dorsals en el centre del cos; viu en llocs secs, rocósos, boscos oberts i, esporàdicament, en zones arenoses. Igual que altres escurçons, se la pot trobar dins l'aigua.

L'espècie *V. aspis* fa uns seixanta centímetres i excepcionalment pot arribar als setanta cinc i té de vint-i-una a vint-i-tres fileres d'escames dorsals a la meitat del cos; l'apèndix nasal és menys elevat que en *V. latasti* i té dues plaques al seu damunt. Es distribueix pel Pirineu i Pre-pirineu.

L'espècie *V. seoanei* viu a la regió Cantàbrica.

De les deu espècies de colòbrids que viuen a Espanya, només dues són verinoses i l'espècie *Malpolon monspessulanus* és la més estesa; l'altra espècie *Macroprotodon cucullatus* viu al sud de la península Ibèrica.

Clínica de les mossegades d'escurçó

Les reaccions locals estan representades per un dolor intens que va minvant progressivament, per bé que en molts casos amb prou feines és perceptible; la seva intensitat és molt variable; la penetració dels ullals produeix dos senyals puntiformes o lineals molt variables però la seva distància és de 6 a 10 mm i en algunes *V. latasti* de molta grandària, pot arribar fins els 15 mm. Un edema molt dolorós a la palpació i al moviment apareix ràpidament durant les primeres 36 a 72 hores i pot durar algunes setmanes, amb l'impotència funcional de l'extremitat que afecta durant molt de temps, pot durar algunes setmanes fins i tot mesos i augmenta en els canvis estacionals. L'edema local correspon, en una mossegada lleu al dors del peu, a una extensió fins al canell o l'articulació tibiò-tarsiana; l'edema loco-regional envaeix tot el membre, correspon a un segon grau i, al tercer grau, pot ultrapassar l'arrel del membre i difondre's fins al tòrax o l'abdomen, pot ser generalitzat, infiltrant específicament: els costats, la zona lumbar, els buits axilars i la regió cervical posterior. La regressió de l'edema comença per regla general el tercer o cinquè dia en els casos lleus i moderats i acaba el vuitè o desè dia i, en les formes greus, comença el vuitè dia i pot durar setmanes. Durant les primeres hores és calent, eritematós amb linfangitis; posteriorment apareix una equimosi i zones lívides blanquinoses; en aquesta fase l'edema és molt dur i fred. La necrosi limitada en el punt de la inoculació és freqüent. La simptomatologia general és variable. D'acord amb González i Flichy els problemes digestius i cardíovasculars són els més freqüents. Els trastorns digestius es manifesten amb una sensació de nàusees, vòmits i, en les formes greus, contraccions doloroses epigàstriques amb vòmits alimentaris o biliosos i una intolerància alimentícia absoluta. Els trastorns cardíovasculars amb hipotensió i taquicardia han estat observats en el 60 % dels nostres malalts. Els trastorns de la coagulació es manifesten en els casos greus i moderats en la forma d'hipercoagulabilitat en la fase inicial i una incoagulabilitat en la fase ulterior. Es presenta en forma de coagulopatia de consum d'expressió clínica o purament biològica.

D.G.L.

Bibliografia

- FLICHY, B., *L'Envenimation viperine, vipères de France (à propos de 56 cas)*. These Doctorat en médecine; Université d'Angers. pp. 632, 1978.
 GONZÁLEZ, D., *Clinical aspects of bites by viper in Spain*. «Toxicon» 20 (1): 349, 1982.
 RUSSELL, F.E., *Prevention and treatment of venomous animal injuries*. «Experientia», 30, 8, 1974.
 SWAROP, S., GRAB, B., *Snakebite mortality in the world*. «Bull World Health org.», 10: 35, 1954.

TAULA 1. Localització de les lesions produïdes pels animals verinosos, segons l'experiència clínica de l'autor

	Vespes	Abelles	Escorpins	Aranyes	Vertebrats marins	Invertebrats marins	Paparrs	V. latasti	V. aspis	Malpolon momperssulanus
Braç	100	50	100	5	5	10	2	15	10	0
Avantbraç	200	200	150	10	25	10	1	35	15	0
Mà	200	250	200	10	50	15	1	60	25	5
Dits	100	150	100	10	50	5	0	20	20	5
Extremitat inferior	200	100	125	10	500	100	1	15	20	2
Coll	20	10	0	0	0	5	1	2	0	0
Abdomen	10	2	10	2	5	10	0	1	2	0
Tòrax	10	5	10	1	0	7	0	0	0	0
Ulls	30	5	0	0	0	0	0	0	0	0
Llavi superior	50	4	1	0	0	5	0	0	0	0
Llavi inferior	20	6	0	0	0	7	0	0	0	0
Llengua	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Traquea	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Nas	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Escrot	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Penis	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Altres zones del cos	43	15	104	2	65	326	4	1	8	0
Total	1000	800	800	50	700	500	10	150	100	12

racó del conte

LA PEPA DE DEU

M. DOLORS FLAMERICH

¿Heu provat mai de posar, a un titella, un nas gros d'aquells amb goma, vull dir d'aquells postissos que de vegades us han donat a la festa d'en Bernat, o de la Rosa, o de... ¿Bé, perquè m'entengueu, com aquells que posen dins les bosses per les revetlles o per cap d'any, amb serpentines, barrets i trompetes...?

Si és que no ho heu fet mai, us recomano que agafeu un titella, li poseu un nas d'aquests exorbitants i tot seguit us inventeu una història com aquesta de la PEPA DE DEU, o com la que vulgueu. Perquè...

Vet aquí que una vegada, potser dues o potser tres, això ja no ho sé ben bé, hi havia una noia que es deia Pepa, que era la mestressa d'un hostal: l'Hostal Ca la Pepa.

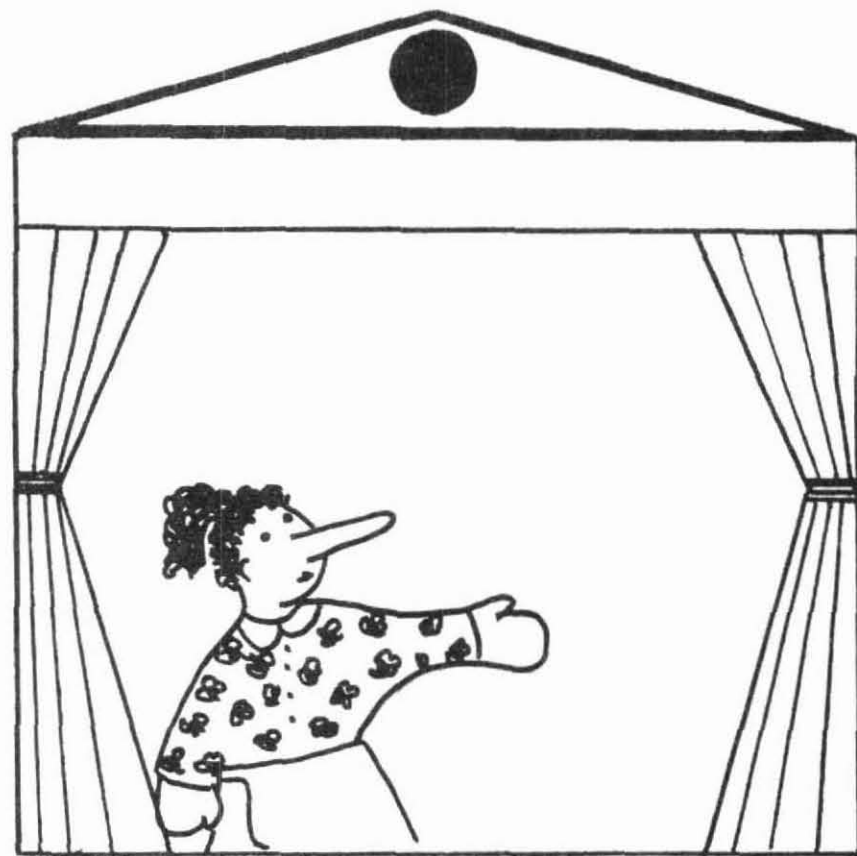
Però... la gent que la coneixia i els que acostumaven a anar-bi a menjar li deien la PEPA DE DEU. ¿Voleu saber per què? doncs bé, ja us ho diré, perquè tenia un nas, un nas, un nas, un nas... que n'era com deu nassos tots junts i, és clar, per això tothom li deia la PEPA DE DEU.

Els més trapelles fins i tot li ho deien tot fent cantarella:

— Pepa de deu,
Pepa de deu,
tens un nas
que en val per deu.

—Doncs bé, no hi puc fer res— deia ella tota enutjada.

Hi havia els qui els sabia greu tot allò, perquè deien que també s'baguessin pogut fixar amb aquell davantal tan blanc que sempre duïa la Pepa, amb aquelles puntetes arrissades i amb la llaçada ben feta al darrera i aleshores, li podien haver cantat:

— La Pepa té un davantal,
que és blanc com un pardal.

Però... això potser tampoc no li hauria agradat massa, ni hauria estat gaire avinent, i segur, ben segur que l'hauria fet enfadar.

I mira que n'era d'eixerida, manyaga i falaguera la Pepa i anava sempre tan ben pentinada que s'baguessin pogut fixar amb aquells rínxols que li sortien de la cua de cavall que movia sens parar quan anava cap aquí o cap allà.

Però aleshores, potser li baguessin dit:

— La Pepa té una cua de cavall
que es mou amunt i avall.

Amb tot això també us diré que a aquell hostal bi anava gent molt important: el batlle del poble; el senyor Andreu i la seva muller, sempre tan mudats... perquè la Pepa de deu, ai, perdó, vull dir la Pepa, no fos cas que m'escolte's, feia uns menjars d'allò més bons: de vegades arròs blanc, això sí amb molt de tomàquet; unes patates rosses que feien una oloreta, i del pollastre amb prunes i bolets, no sé pas que me'n dirieu

si el tastéssiu. També feia uns macarrons que...

Però..., el més bo de tot eren unes coques ensucrades, que tots els llaminers s'hi llepaven els dits i acostumaven a dir:

—Quina coca, i que n'és de bona.

—Quin crec-crec de coqueta torradeta.

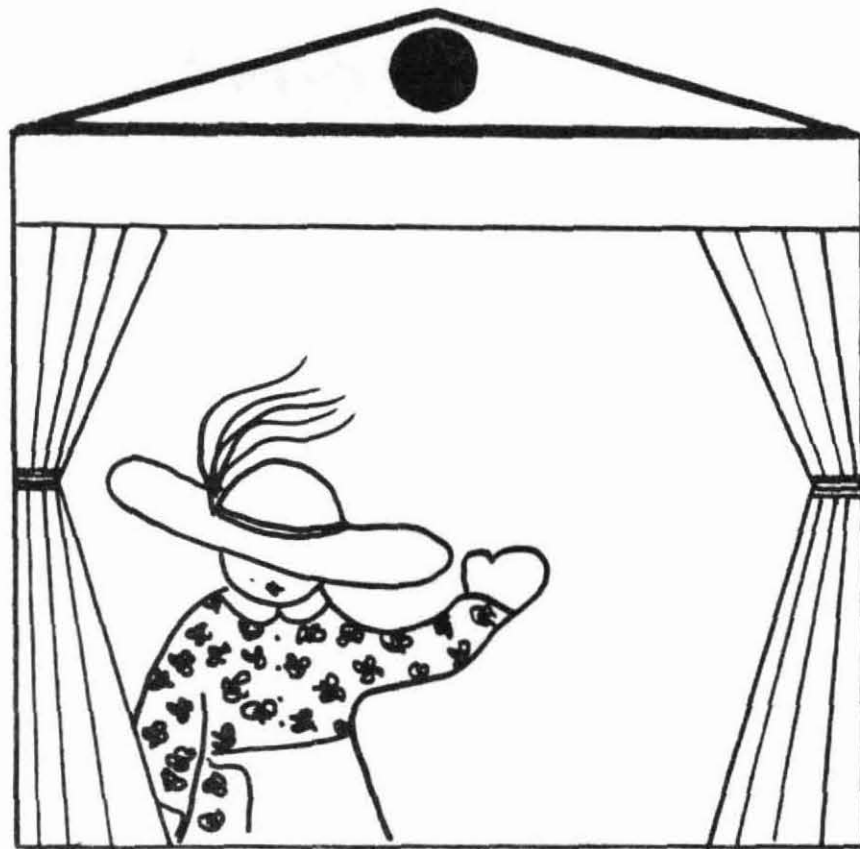
—Mm...! garranyec, garranyec, que dolceta t'ha sortit Pepa de deu,

i... aleshores ja hi érem, la Pepa començava a plorar i a plorar cada vegada més fort, fins i tot, si voleu que us digui la veritat, picava de peus a terra, primer l'un i després l'altre, molt de pressa, molt de pressa.

Quan parava una estona de plorar i treia el seu mocador per eixugar-se les llàgrimes i mocar-se el seu gros nas, sempre a algú se li escapava:

—Apa! Pepa, quin mocador, sembla un llençol! i ja hi tornàvem a ser, la Pepa plora que ploraràs, pica que picaràs.

A la fi un dia, algú, no us diré qui, que s'estimava molt la Pepa, li va regalar una poma molt lluent i ben vermella que de tan grossa semblava ben bé una pilota.

¿Sabeu què va sortir de dins d'un forat tot negre que estava més avall del tronquet i de la fulleta, d'aquella poma tan voluminosa? Sí, sí, ja ho heu dit bé, va sortir un cuc molt eixerit, d'aquells que es fan amb boles de papers amb molts colors, i que en veure la Pepa li va dir:

—Au, Pepa, no ploris més que jo em menjaré el teu nas i et posarem un barret, un barret bn estrofolari i així ja no seràs la Pepa de deu, que té un nas que val per deu.

Està clar, així amb un barret estrofolari (el nostre) titella Pepa per comptes de ser la Pepa de deu, seria la Pepa... Ah! però això ja seria una altra història que començaria així:

Vet aquí que una vegada, potser dues, o potser tres, això ja no ho sé ben bé, hi havia una noia que es deia Pepa que...

Però que faig ara, ja hi tornariem a ser. Altra volta a començar? Aquesta altra història potser ja us l'explicaré un altre dia.

—Adéu Pepa! Pepa bonica. Au, vinga, no ploris més.

informacions

3r Premi «Àngel Fàbregues»

La fundació Josep Sans convoca el 3r. Premi Àngel Fàbregues, amb l'objectiu de contribuir de manera directa a donar suport a tots aquells joves que es dediquen a l'animació en el lleure. Es premiarà aquell treball individual o fet en equip, que giri al voltant de l'animació, l'expressió, el cant, la dansa, els jocs, les manualitats, la pràctica esportiva, la descoberta de la natura, les tècniques audiovisuals, etc...

Per a més informació podeu trucar a la Fundació Josep Sans, tel. (93) 302 36 13 o (93) 318 23 43.

El plaç d'admissió finalitza el 30 d'octubre.

1r. Symposium sobre «Ensenyament de les Ciències Socials»

El Primer Symposium sobre l'Ensenyament de les Ciències Socials, tindrà lloc a Vic del 13 al 16 d'abril del 1988. Els objectius del Symposium són: fer un balanç de l'estat actual d'aquest ensenyament; la renovació d'aquest ensenyament, i l'intercanvi d'experiències innovadores i/o interdisciplinàries. L'àmbit d'aquest Symposium abasta els nivells de Pre-escolar, EGB, FP, BUP, COU, Escoles d'Arts i Oficis i Escoles d'Adults. La pre-inscripció s'ha de dur a terme abans del 15 d'octubre de 1987. Per a més dades adreceuvos a l'Escola Universitària Balmes, tel.: (93) 886 12 22.

FE D'ERRADES

Un error de correcció en el núm. 37 d'«Infància» fa aparèixer una paraula i n'omet una altra que canvien el sentit del text:

- pàg. 34, línia 42, on diu *model sistemàtic* ha de dir *model sistèmic*
- pàg. 35, línia 38, on diu *en alguns dels nens s'observaven*, ha de dir *en alguns dels nens no s'observaven*.

ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT

Grups de treball. Curs 87-88

SEGON ANY DE VIDA

Formulació d'objectius i metodologies didàctiques dins el segon any de vida.

Coordina: Joaquim Jubert

ELS ESPORTS DEL NAIXEMENT ALS TRES ANYS

Coordina: Dolors Canals

LLENGUA ESCRITA

Coordina: Imma Benet

Trobades: dijous quinzenal

PSICOMOTRICITAT A PARVULARI I C.I.

Coordina: Àngels Àngel

EL JOC I LA JOGUINA A PARVULARI

Estudi del joc i la joguina dins de l'aula.

Coordina: Carme Martínez

1ª Trobada: Dimecres 7 d'octubre a 2/4 de 7 h.

MESTRES DE MÚSICA

Coordina: Anna Bach

1ª Trobada; Dijous 1 d'octubre a les 6 h.

BIBLIOGRAFIA INFANTIL

Selecció i classificació de llibres infantils

Coordinen: Assumpció Lisson i Eulàlia Valeri

INFORMÀTICA

Coordina: Joan Homar

FOTOGRAFIA A L'ESCOLA

Intercanvi d'experiències sobre la utilització de la fotografia a l'escola.

Coordina: José M. Escalona

1ª Trobada: Dimecres 7 d'octubre a les 6 h.

IMPLICACIONS ENTRE LA TEORIA I LA PRÀCTICA PEDAGÒGICA

Coordina: Josep M. Puig

ALMOSTA (MATEMÀTIQUES)

Coordina: Jordi Quintana

El programa dels cursos de Tardor sortirà la 1ª setmana d'octubre

Matriculació: a partir del 13 d'octubre.

Inici dels cursos: la setmana del 19 d'octubre.

Per a més informació: 237 07 01 i 218 78 87

1987 HONGRIA

Hem tingut el goig de visitar:

- Csecsemőotthonok PIKLER EMMI
Országos Módszertani Intézete
- Ipari Minisztérium Gyermekjóléti Intézmény
- NAPKÖZIOTTHONOS
Sra. Katalin Forrai
- Sra. Clara Kokas

Comença a ser un costum que **Infància** organitzi un viatge, certament podem percebre que tots els viatges són iguals, però que cada viatge és diferent. Són iguals en la mesura que, en tots ells, s'hi mantenen unes constants:

Pedagògiques: l'objecte del viatge és conèixer directament una realitat pedagògica d'interès. En torn d'ella es discuteix, s'analitza i reflexiona cada aportació, tenint com a punt de referència la nostra realitat individual i col·lectiva. És una activitat que esdevé com una lectura pedagògica col·lectiva.

Turístiques: no cal potser ressaltar que la curiositat pedagògica corre més enllà de l'estricta visita a escoles o institucions educatives. La geografia, l'urbanisme, l'arquitectura, l'activitat cultural a museus, concerts, etc., esdevenen també motiu de coneixement i polèmica contribuint a configurar-nos una idea del país o ciutat visitada.

Relacionals: també aquest aspecte té un paper important en els viatges. En tots ells es configura un nucli de persones que, fidels a aquest treball col·lectiu, participen en el viatge, però també en cada visita d'estudi vénen persones noves interessades específicament pel contingut del viatge concret, creant una dinàmica cada cop més estable i consolidada en l'estudi. Amb aquestes planes pretenem recollir breument algunes impressions d'aquest darrer viatge a Hongria: com ha estat per exemple, entre d'altres, l'interès d'enguany de Carme Miró per a la cultura musical d'Hongria, ha estat una nota diferencial que per la seva especificitat ens sembla important de ressaltar, doncs la seva impressió del viatge, que és el que en aquestes planes intentem recollir, ha estat expressada amb una peça que amb gran il·lusion reproduïm. «Hunc» és l'expressió amb llenguatge musical de les impressions del viatge que la Carme Miró ha compost per a tots nosaltres.

Infància

Contento - J. = 110

"Hunc"

per flauta sopra, alto, piano

J. P. sempre

mf

mf

mf

mf

Maig 1987
Carme Miró

Per una banda vaig constatar una gran preocupació per al desenvolupament de la sensibilitat i el gust estètic dels infants, des de les primeres edats.

Per una altra, em va cridar l'atenció l'equilibri que estableixen entre el respecte a les peculiaritats i limitacions individuals, i la col·laboració que cada infant cal que faci en l'àmbit de la seva comunitat educativa i social on es troba: l'experiència de formar un grup —en un dels centres visitats— d'infants des d'un any fins a quatre anys, per tal de propiciar els nivells de comunicació i relació, de socialització i d'ajut material, n'és un exemple.

Pel que fa a l'Institut Lóczy, el model pedagògic que presenta és molt interessant, i penso que està plantejat amb rigor i els resultats són evidents i satisfactoris, malgrat que personalment em costa d'imaginar un disseny similar útil per a ser aplicat en una comunitat llatina.

La deliciosa sessió musical de la Sra. Katalin Forrai, tant en els aspectes tècnics com en els humans, em va frapar intensament: opino que vàrem presenciar i viure la manera de fer d'una *educadora*, en el sentit més ric d'aquest terme.

O. DEFIS

Conversant amb Judit Falk, actual directora de Lóczy.

42-fàn

La deliciosa sessió musical de la Sra. Katalin Forrai.

Un nou viatge amb **Infància**. Aquest any, a Lóczy, a Budapest. Hem vist i hem sentit. Aquell llibret que un dia ens va obrir els ulls amb admiració i sorpresa, ara se'ns ha fet real, viu. Hem vist nens petits, mestres serens i relaxats, en el jardí, ajudant a dinar, a dormir, a jugar, tot prenent el sol... He parlat i preguntat; però ens han quedat encara moltes preguntes; preguntes que ens podrien ajudar a aprofundir en les actituds, en la sensibilitat, en les maneres de fer i en l'estil d'educació dels petits.

Hem visitat també parvularis i escoles bressol de centres públics que m'han ajudat a conèixer i valorar els esforços i treball dels mestres. Amb dificultats i entrebancs, comença a ésser realitat, potser difosa, la pedagogia de la primera infància, la iniciativa i voluntat per estar al nivell dels petits.

Aquestes reflexions professionals, les he anat fent en un país poc conegut per mi; i alhora que anava coneixent la seva història política, també anava sentint i descobrint la força dels sentiments i vida de la seva gent, que expressa en els colors vius de les seves artesanies, del seu art, i especialment amb el seu profund sentit musical. Aquesta vivència musical es respirava per tots costats, des dels violinistes que amenitzaven els nostres àpats, a la sorpresa de joves i vells pels carrers amb els seus instruments. És també, sens dubte, el fruit d'un seriós procés de formació musical començat des de l'escola bressol, i ampliat a parvulari i a l'escola; una classe d'una bona mestra n'ha estat la gran lliçó.

A més de valorar molt positivament totes aquestes descobertes, motiu principal i objectiu del viatge, el més important per a mí ha estat la «trobada» amb la colla d'**Infància**, els companys i companyes de viatge; amics de sempre, que viuen, pensen, lluiten per fer les coses cada vegada més bé, per veure-hi més clar. Les reflexions, gairebé permanents, els diàlegs en els desplaçaments, tot sopant o prenent cafè, ha estat per a mí el gran valor; el d'aquest viatge, el de l'any passat al País Vasc, o el de Brussel·les, perquè aquest es el tercer viatge que faig amb **Infància**.

Aquests viatges són una gran oportunitat de contrast; una lliçó d'aprofundiment plena de vida; no es tracta d'anar a buscar o descobrir coses noves o meravelloses fora de casa, sinó de contrastar-les amb les que fem, per aprendre a fer-les més bé.

El grup es consolida; ja és cada vegada més madur, i som capaços d'aprendre molt. Per això, tot passant-ho bé, tallant amb les responsabilitats de cada dia per tornar-hi amb més força tant aquest viatge com els altres que ha fet i farà **Infància**, són un gran mitjà de formació i perfeccionament.

F. MAJÓ

La ciutat de Pest des de Buda, amb el Danubi marcant-ne la plàcida frontera, i el llenguatge universal de la música i la dansa ens aproparen.

Els infants d'Ipari Minisztérium GyernekJóléti Intézmény i nosaltres intercanviàrem cançons.

L'aspecte que em va cridar més l'atenció en els parvularis visitats va ser la relació nen-educador. Aquesta relació es percebia plena d'afectivitat, estimació i dolcesa.

El contacte corporal nen-educador era freqüent, el to de la veu suau, sense estridències.

Els educadors responien en tot moment a les demandes dels nens. Cap nen no es quedava sense resposta per part de l'educador, fet que reflecteix l'actitud d'acolliment i respecte envers els nens. No només se'ls escolta, sinó que se'ls escolta amb atenció i sense deixar traslluir gests bruscs ni d'enuig.

La dificultat de l'idioma ens impedia entendre les converses mantingudes entre nen i adult, però a vegades no és necessari entendre el que es diu; és me important com es diu.

L'actitud de menyspreu envers el que diu o fa el nen, de vegades ens resulta difícil d'amagar; més encara, ni tan sols ens ho plantejem com a important; pensem que els nens no se'n adonen. Això no és així i en les escoles visitades a Budapest ho vigilen molt. Tot allò que diu i fa el nen és important i mereix ser vist i escoltat per l'adult.

Com a conseqüència de tot això, el clima que es respira a les classes és de tranquil·litat i relaxament.

En cap moment no vam veure relacions agressives entre els nens. En l'únic cas que va aparèixer l'actitud de cridar l'atenció i/o problemes de conducta en un nen, l'educadora sense variar el ritme de la classe (ignorant la conducta esmentada) l'agafava de la mà, mentre continuava l'activitat que s'estava fent; d'aquesta manera no reforçava la demanda d'atenció del nen.

Tanmateix, malgrat l'aspecte d'aquest tipus de relacions entre adults i nens, com a contrapartida es pot remarcar la poca comunicació verbal i la manca d'espontaneïtat en els nens. No es pot fer una valoració d'aquest fet per desconèixer si és propi del seu caràcter o d'un excessiu ensinistrament.

P. MARTINEZ

L'atenció s'imposà en la sessió de treball de la Sra. Kokas.

La darrera primavera la revista **Infància** va organitzar un viatge a Hongria, els objectius del qual eren els mateixos que els dels viatges anteriors: conèixer de forma directa les experiències pedagògiques referents als nens més petits. Val a dir, però, que en aquest viatge hi havia una certa expectació sobre dues experiències molt concretes, l'ensenyament de la música (mètode Kodali) i les llars per a nens abandonats (Lóczy).

La presència de la música en les escoles dels nens més petits és a la ciutat de Budapest evident, es nota que aquesta matèria (una de les tres «maries», a casa nostra) té una presència seriosa, programada i es treballa amb tanta naturalitat i eficàcia com qualsevol altra.

La preparació i capacitat musical dels mestres, el material de què disposa cada aula, aparells àudio-visuals, instruments, disfresses, etc., així com el nombre de nens per aula, uns 22, i la presència d'un mestre ajudant per aula, asseguren l'educació musical del nen hongarès.

Aquests detalls de l'equipament i recursos de les aules són molt significatius, ja que en la societat hongaresa actual, tan allunyada de la nostra filosofia consumista, qualsevol despesa econòmica és cautelosament pensada.

Preparar bé els mestres val diners, així com equipar bé les escoles, i passejant pels carrers de Buda o de Pest, on la gent sembla que vagi amb una

sabata i una espadenya, el confort pedagògic de les aules encara és fa més palès.

Cal puntualitzar, però, que l'equipament de les escoles és molt complet, compten amb material per treballar matemàtica nova, els racons de joc simbòlic, la cuineta, la botigueta, els cotxes, etc., com molts dels nostres parvularis.

Però no pas en tot són semblants les escoles budapestines a les nostres; potser es qüestió de caràcter, de tradició, d'orientació política... el cas és que es nota la diferència en el tracte amb els nens, en la relació mestre-alumne. Més disciplinats que els nostres?, els mestres més autoritaris?... el cert és que els nens s'estaven quiets, callaven, s'esperaven, sense cap paper al davant. És clar que era una visita preparada i per tant ens ensenyaven el milloret, però el que fa realment reflexionar és que avui el model d'escola a Budapest és aquest, per això ens el van ensenyar, els nens es veien actius però silenciosos, participatius però respectuosos.

Aquest també era el nostre model fa uns anys, no masses; ara en canvi ens agraden més les classes on es veu la iniciativa individual, l'espontaneïtat.

Al nen hongarès, se l'estimula per formar part d'una col·lectivitat, en canvi a casa nostra potser només reforcem la iniciativa individual.

Ens va semblar que aquesta mateixa preocupació es trlluïa en la filosofia del centre del carrer Lóczy. Aquest centre s'ha fet famós en el camp dels professionals de l'ensenyament per les seves experimentacions en el camp de l'educació i criança dels nens sense pares. No hi ha cosa més difícil, ens varen dir, que fer créixer un nen sense pares; sense mare el nen no té el desig de viure i si el té, repeteix en la seva vida adulta els mateixos comportaments marginals dels seus pares. El centre del carrer Lóczy ofereix a aquests nens la cobertura de les necessitats físiques, així com l'estabilitat afectiva per mitjà d'unes relacions estables amb el personal del centre, evitant, però els intents de substituir la mare. Mentrestant el centre intenta fer un seguiment de les famílies que han abandonat els seus fills i procura que aquests l'acullin tard o d'hora.

Actualment aquest centre ja té uns quants anys de vida i, durant tot aquest temps, ha recollit informació sobre el comportament dels seus ex-acollits, amb força orgull expliquen com la majoria dels nens acollits en el centre arriben a portar una vida adulta ordenada, com qualsevol altre ciutadà i que no repeteixen els comportaments marginals dels seus pares.

Ens explicaven tot això un matí de primavera a molts quilòmetres de casa, i recordo que el pensament només feia que comparar les dues realitats socials, i també recordo un cert regust com un dret de tots, fins i tot dels marginats, i que encara creuen que només assegurant el benestar de tots es pot fruit del benestar individual... potser no érem tan infeliços quan no féiem servir aquella frase tan coneguda: «no és problema meu».

LLIBRES A MANS DELS INFANTS

Col·lecció «Pau i Pepa»

MARTA BALAGUER I MONTSERRAT GINESTA

Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Abril, 1987

Cada llibre de la col·lecció ens presenta uns ambients propis del tema a treballar (el Nadal, el Carnaval, la festa major, el país dels contes, el fons del mar,...). Hi intervenen les festes populars i les seves derivacions, els aspectes màgics de les festes, el valor dels costums mantinguts al llarg del temps i que ja han esdevingut tradició.

No hi ha un fil narratiu, ni una aventura molt determinada; la finalitat del llibre és de comunicar unes situacions mitjançant un dibuix expressiu, clar, net, ric de detalls, assequible, suggerent,...

Són uns llibres encaminats a possibilitar la conversa, l'ampliació de vocabulari, l'explicació de les característiques dels personatges que hi apareixen,...

El to dels llibres és alegre, positiu,... ben pensat a nivell dels interessos dels nens.

És un llibre manejable, de format gairebé quadrat, compost de cinc pàgines de cartró plastificat, la qual cosa permetrà una bona durada.

No hi ha cap mena de missatge escrit. Les pàgines són plenes de dibuix des del començament fins al final del llibre.

Són uns llibres suggerents i agradosos per a qualsevol edat. De tota manera 4 anys seria una edat ben adequada per a treballar-los de forma exhaustiva.

Els vam tenir a la biblioteca de la classe i els nens els agafaven per mirar-los de forma individual i en petit grup.

Mitjançant els dibuixos anaven descobrint situacions i petits detalls. Anaven fent interpretacions i alhora explicaven vivències relacionades amb les imatges,...

Per exemple en el cas de «Pau i Pepa festa major!».

—*Mira hi ha una cuca i els gegants.*

—*A la festa de la Floresta també hi havia una cuca. No era com aquesta. Ara us la dibuixaré.*

I la Georgina ens va dibuixar una cuca tan bonica com la de la festa de la Floresta, plena de detalls, plena de colors.

—*Jo vaig veure una cuca, però era una cuca de nit.*

—*M'agrada aquest llibre perquè hi ha una festa, la cuca, el teatre, en Jaumet de les xanques,...*

—*Te'n recordes d'en Jaumet, li creixien i li creixien les xanques.*

—*Hi ha gegants, hi ha música, hi ha gats,...*

—*Fan titelles.*

L'Edgar intervé i canvia una mica el to de la conversa perquè en certa manera entén el llibre com de nen més petit. L'Edgar té 5 anys, encara no sap llegir, li agrada molt mirar llibres, en mira d'imatges i també dels que tenen imatges acompanyades de text. Ell ja ha descobert que encara que ell no sàpiga llegir allà hi ha uns signes que qualsevol persona que en conegui el codi pot desxifrar i entendre'n el missatge.

—*En canvi a mi no m'agrada tant.*

—*Per què? Edgar.*

—*No ho sé però aquest llibre no té lletres i no es pot explicar i no sé com és. M'agrada més en Pau i la Pepa al país dels contes.*

—*En Pau i la Pepa als país dels contes, tampoc té lletres.*

—*Sí, però a mi m'agrada perquè hi ha més personatges i a mi m'agraden els personatges.*

—*Guaita si hi ha personatges.*

I vam començar el llistat dels personatges que hi apareixien:

els nanets, la superàvia, en Superman, en Pinotxo, la Caputxeta, els 3 ósos, els pirates, en Peter Pan, la fada, en Popei, en Tintín, les 3 cabretes, els 3 porquets, el llop, la rateta, en Patufet, els indis, el gat amb botes, en Dumbo, l'Asterix i l'Obelix, Sant Jordi i el drac,...

Vam fer una classificació dels personatges que havíem trobat als llibres i els que havíem vist a la televisió o al cinema.

En acabar vam explicar alguns d'aquests contes que no sabien tots els nens o que no recordaven. Després vam buscar aquests contes il·lustrats (a l'escola, a casa,...).

Aquesta col·lecció de llibres té uns objectius i penso que s'acompleixen favorablement. Bàsicament donen peu a parlar de forma exhaustiva del tema que tracten, proposen vocabulari, ajuden a interpretar situacions i a explicar vivències. És a dir, els nens no es limiten a descriure el que veuen sinó que les imatges possibiliten el sentir-se implicats en l'ambient que plantegen.

En definitiva podem dir que són uns llibres prou adequats per a tenir-los a la biblioteca de classe dels nens de parvulari.

Josepa Gómez i Bruguera

NOVETATS

Al servei de tots. Del més petit al més gran.

Col·lecció QUADERNS DE LòGICA

M. Jesús Espelt
i M. Ginesta.

• LA SABATA
De 5 a 6 anys.

POT DE PINTURA

Fernanda Cuadrado,
M. Jesús Espelt
i M. Ginesta.

Quadern de treball i guia
didàctica.

A partir dels 5 anys.

GATET MIXET 2

Mercè Abeyà, Àngels Prat i
Fina Rifà.

Cartereta per a l'alumne amb
fitxes de treball i guia didàctica.
De 4 a 5 anys.

MATERNAL - PRE-ESCOLAR - EGB - BUP

Editorial Casals S. A. Casp, 79. 08013 Barcelona. Tel. 232 37 13

cop d'ull a revistes

Alimentació

LA SAL DE LA TERRA. ALIMENTACIÓ I CULTURA. Monogràfic. «*El Correu de la Unesco*», núm. 109, juny 1987.

Didàctica

APPRENDRE A LIRE, COMMENT ÇA SE PASSE? Monogràfic. «*Cahiers pédagogiques*», núm. 254-255, maig-juny 87, pp. 26-35.

Història

JARDINES DE NIÑOS. KINDERGARTEN. ALEMANIA S. XIX. Ann Taylor Allen. «*Revista de Educación*», núm. 281, set.-des. 1986, pp. 125-154.

Llengua

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA: UN DIFÍCIL PROCÉS. Monogràfic. «*Perspectiva Escolar*», núm. 115, maig 1987.

Natura

L'AMBIENTE FISICO DEL NIDO IN RELAZIONE A UN PROGETTO EDUCATIVO. Eugenia Monzeglio. «*Infanzia*», núm. 8, abril 1987. pp. 13-25.

Pedagogia

EL ESPACIO Y EL TIEMPO EN LA EDUCACIÓN DEL NIÑO HASTA LOS SEIS AÑOS. Mercedes Ruiz Paz. «*Comunidad Educativa*», núm. 153, juny 1987. pp. 17-18.

CUADERNOS DE PAZ. Monogràfic. «*Cuadernos de Pedagogía*», núm. 150, jul.-agost 1987.

in-fàn-ci-a

educar de 0 a 6 anys

Còrsega, 271
08008 BARCELONA

ci-47

Butlleta de subscripció

Cognoms _____ Nom _____

Adreça _____

Codi P. _____ Població _____ Província _____

Telèfon _____

Se subscriu a *In-fàn-ci-a* (6 números) per a l'any 1987: 2.270,— Ptes.

Pagament: per taló adjunt a la Butlleta
Per domiciliació bancària

48-a

Butlletí de domiciliació bancària

Nom i Cognoms _____

Nom i Cognoms del titular _____

Banc/Caixa _____ Agència _____

Població _____ Província _____

no. compte / llibreta _____

Senyors: Els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta atenguin el rebut que anyalment els presentarà «Rosa Sensat» a.a.p.s.a. per al pagament de la meva subscripció a *In-fàn-ci-a*.

(Envieu el paper sencer)

(firma)

biblioteca

Reflexions entorn al treball psicopedagògic a l'escola bressol

ice

BASSEDES, M.; CIURANA, C.; CIUTAT, A.; GRISOLIA, C.; TRIADÓ, C. **Reflexions entorn al treball psicopedagògic a l'escola bressol.** Barcelona. P.P.V./I.C.E., 1987 (Col. Documents A-6).

Les autores d'aquest llibre, resultat d'un treball realitzat durant el curs 1983-84, han redactat aquest document amb la intenció de contribuir a la reflexió constant i necessària de la funció de l'escola bressol.

Certament, les reflexions al voltant del que és l'escola bressol, del que representa el desenvolupament de l'infant, de les característiques psicològiques que necessita aquest desenvolupament, i de les relacions que s'estableixen en l'escola bressol valen la pena de ser divulgades i comentades.

Proyecto para la reforma de la enseñanza

Educación infantil, primaria, secundaria y profesional

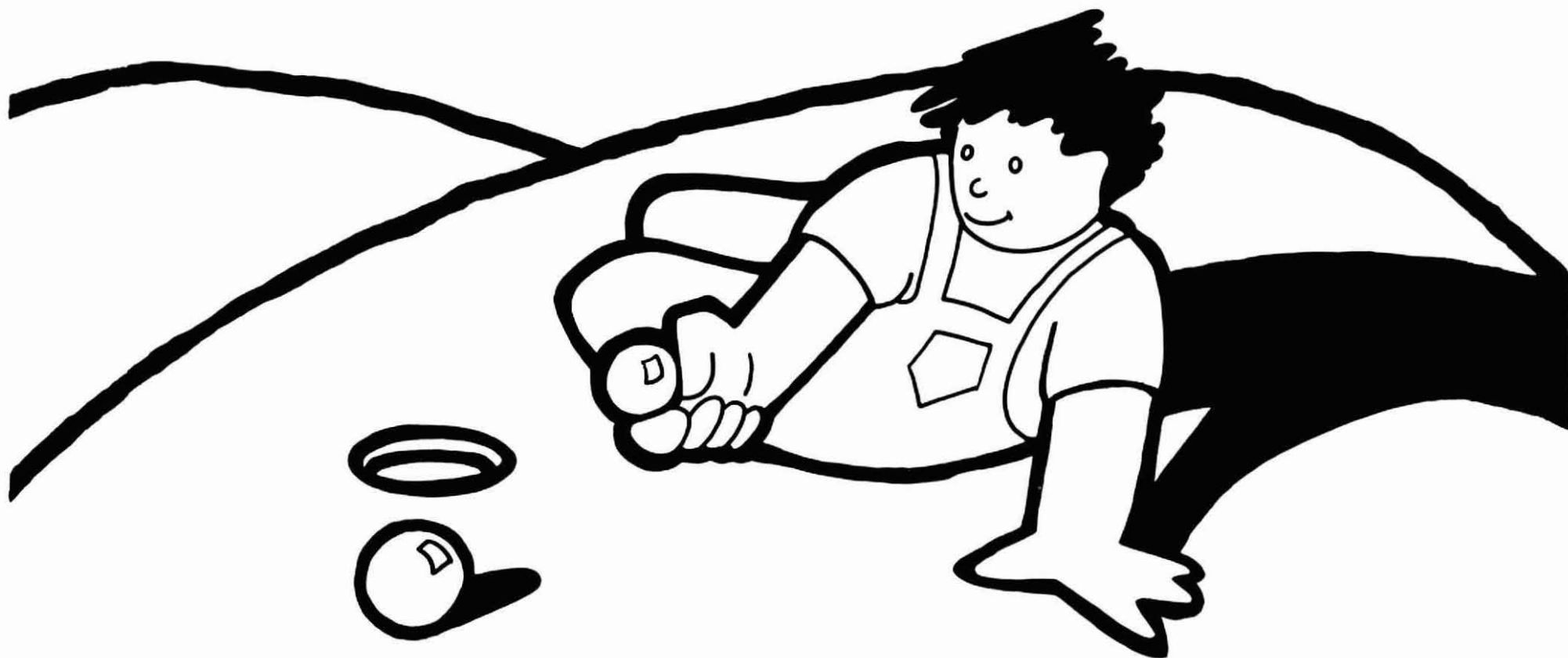
Propuesta para debate

Ministerio de Educación y Ciencia

Proyecto para la reforma de la enseñanza. Propuesta para debate. Madrid. Ministerio de Educación y Ciencia, 1987.

Amb la clara intenció d'aconseguir una escola ben integrada en el si d'una societat democràtica, el M.E.C. publica i difon aquest document, que servirà de base per a la reforma del sistema educatiu. S'obre així un període de debat sobre la proposta ministerial que ens interessa i afecta a tots, especialment pel que fer-ho representa com a responsabilitat cívica i històrica. En el nostre cas voldríem incitar a llegir aquest document a tots els educadors, pares i mestres que volen i desitgen participar en la tasca educativa que afecta als nostres infants, tant dels d'avui com dels de demà.

PAM i TOC

UN TOC D'ENCERT PER COMENÇAR

Una nova sèrie de Pre-escolar
per començar bé. Per aprendre jugant.
Per jugar aprenent.

Coordinada amb *El Pont*,
el nou cicle inicial
de Grup Promotor-Santillana.

JA TENS TOTS ELS NOSTRES DOSSIERS D'ESCOLA BRESSOL I PARVULARI?

Observació i Experimentació a Parvulari

Contes per a tot l'Any

Com Treballem les Vocals

Anxo M. Balcells i Mayoral
Mrs Dolores Gallego i Collares
Pilara Ponsa i Puig

**DOSSIERS
ROSA SENSAT**

Còrsega, 271 pral. - 08008 Barcelona

Tel.: 237 07 01